

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2004

THE ANNUAL REPORT 2004
ZOOLOGICAL GARDEN LIBEREC
CZECH REPUBLIC

ZOO LIBEREC

Mapa Zoologické zahrady Liberec

Otevírací doba:

duben – září 8 – 18 hodin
říjen – březen 8 – 17 hodin

Foto: Archiv ZOO Liberec, Tomáš Josel

ara ararauna
Ara Ararauna

Sovi stezka
Owl's path

pony Mini appaloosa

velbloud dvoudrbý
Bactrian Camelus

tygr indický - bílá forma
Indian White Tiger

želva ostruhatá
African spurred tortoise

tamarin píně
Cotton-top Tamarin

Obsah

Personální obsazení	4
Slovo ředitele	5
Přehled chovatelské činnosti	8
Stav chovaných zvířat	9
Seznam zvířat ZOO Liberec	12
Úsek slonů a žiraf	22
Úsek stáji	22
Úsek šelem	23
Úsek ptáků a opic	24
Úsek dravých ptáků	25
Úsek oddělení krmiv a výživy	26
Veterinární činnost	28
Příběh afrického osla	30
Chov krokodýlů čelnatých v ZOO Liberec	32
Černobílý svět zebry	36
Propagace ZOO Liberec	38
Nejvýznamnější akce ZOO Liberec	39
Návštěvnost ZOO Liberec	44
Internetová prezentace	45
Výstavba, údržba a rozvoj	46
Ekonomika ZOO Liberec	50
Dárci a sponzoři	54

nosorožec tuponosý
White Rhinoceros

zebra Chapmanova
Chapman's Zebra

Titulní strana – kalous ušatý (*Asia otus*), foto: Jan Rejlek

Nazev: Zoologická zahrada Liberec
 příspěvková organizace
 Masarykova tř. 1347/31
 460 01 Liberec, Česká republika

IČO: 00079651
DIČ: CZ00079651
Telefon: +420 482 710 616-7 (Switchboard)
Fax: +420 482 710 618
E-mail: info@zoolliberec.cz
Http: www.zoolliberec.cz

Zřizovatel: Statutární město Liberec
Primátor Statutárního města Liberec
 Ing. Jiří Křížner

Personální obsazení (Personal staff)
 Ivana Jandová - asistentka ředitele (Assistant of the Director)
 - vedoucí odd. ředitele
 - úsek pro styk s veřejností (Education and Public Relations Department)
 - oddělení ředitele
 Kamila Nová - úsek pro styk s veřejností (Education and Public Relations Department)
 - oddělení ředitele

Martina Ruláková - obchodní referent (Trade Department)
 Ing. Jindřiška Škrivanková - vedoucí zoologického úseku (Head of Zoologist Department)
 Ing. Leoš Havlík - zootechnik, výtvar (Zoologist - Technician)
 Lubomír Melichar - zoolog (Curator of Mammals)
 Ing. Jiří Halamek - ekonom (Economist)
 Helena Kredbová - ekonom (Economist)

Hana Hřebnová - personalistka, ekonomika práce (Personal Department)
 Hedyga Poláková - účetní (Financial accountant)
 - provozně-technický úsek (Technical Department)
 Stanislav Jíra - vedoucí provozně-technického úseku, (Head of Technical Department)

Osatní zaměstnanci (Other employees)
 24 osob
Zoologický úsek
 20 osob
Technický úsek
 6 osob
Ekonomický a hospodářský úsek
 6 osob
Středisko služeb pro návštěvníky
 21 osob
celkový počet zaměstnanců

(dále o zpracovatelé Výroční zprávy: Ivana Jandová, Pulchry 71, 468 02 Rychov n. M.

rok 2004 byl pro Libereckou zoologickou zahradu v mnoha ohledech přelomový. Byl ověřen souběhem několika událostí, které se za běžných okolností opakují v historii organizace jen jednou za mnoho let. Začátkem roku byl především ve znamení příprav na udělování licencí k provozování zoologické zahrady a výběrovým řízením na obsazení místa ředitele.

Podle zákona č. 162/2003 Sb. o zoologických zahradách bylo rozhodnuto, že statuu zoologické zahrady bude nadále přidělen jen na základě splnění požadavků komise Ministerstva životního prostředí ČR v rámci licenčního řízení. Tomu byla úspěšně podrobena v městci duban i Liberecká ZOO, čímž byla splněna základní podmínka pro její další rozvoj.

Na konci dubna opustil svou funkci dlouholetý ředitel Liberecké zoologické zahrady RNDr. Josef Janeczek a od 1. května 2005 jej vystřídal jeden z týmu externích veterinárních lékařů, MVDc. David Nejedlý.

Roční návštěvnost 318.817 osob lze zhodnotit jako podprůměrnou. Většina českých zoologických zahrad zaznamenala v loňském roce propad návštěvnosti, způsobený nepřítizním vývojem poky v první třetině roku. Druhým faktorem, který silně ovlivnil přízeň návštěvníků v Liberci byla omezení, způsobená rozsáhlou výstavbou v centru zahrady, a s tím spojená absence jedné z největších návštěvnických atrakcí - expozice a ukázek výcviku lachtanu.

V červnu 2004 překročila zoologická zahrada obrát rozhodný pro platcovství DPH a od září 2004 se stala plátcem této daně. Dle zákona o DPH je vstupné do zoologické zahrady osvobozeným plněním, tj. zoologická ze vstupného neodvádí DPH. Z tohoto důvodu však nemá nárok na uplatnění odpočtu DPH u nakladu spojených s hlavní činností. Vzhledem k nejvyšším výkladu nového zákona o DPH spjného se vstupem do EI, však dodnes trvá nejednotnost mezi zoologickými zahradami při aplikaci této legislaivní normy.

Další událostí bylo zvýšení sazeb DPH u většiny služeb a stavebních prací, které se nepřiznává dolko finančního krytí všech aktivit zoologické zahrady. I přes vyjmenovaná uskali se podarilo snížit předem naplánovanou ztrátu rozpočtu a použít k jejimu krytí z rezervního fondu částku 2.695.000,00 Kč oproti plánovaným 4.433.000,00 Kč.

Na podzim byla úspěšně dokončena druhá etapa rekonstrukce Environmentálního centra, ba zveř a expozice lachtanu. Navázala tak na v letě dovedenou rekonstrukci tzv. Soví stězky a Bazamnce.

Tato investicní akce byla realizována sloučením prostředků dotace Státního fondu životního prostředí ČR a příspěvků zřizovatele. Magistrátu města Liberec velmi úspěšný byl rok z hlediska chovatelské činnosti. Mimo jiné se podarilo odchovat větší počet mláďat na úseku dravých ptáků. Zvláště je však nutno zmínit odchov samerka takina zlatého (čínského). Odchov v zajetí je u tohoto vzácného zvířete dosud znám jen z asijského kontinentu.

V roce 2004 bylo také poprvé v Liberecké ZOO odchovano mláďe krokodýla, v tomto případě krokodýla čelnatého.

Vážení přátelé, dovoluji Vám abych poděkoval všem, příznivcům, přátelům a partnerům naší zahrady. Díky patří především zřizovateli, Statutárnímu městu Liberec a jeho představitelům, Ministerstvu životního prostředí ČR, všem kolegům, pracovníkům ZOO, dále sponzorům a příznivcům a v neposlední řadě i návštěvníkům, kteří nám věnují svou pozornost a přičeň.

MVDr. David Nejedlo
ředitel
Zoologická zahrada Liberec,
příspěvková organizace

Resume

Dear Friends,

The year 2004 was a milestone for Liberec ZOO in many ways. It was influenced by several parallel events, which in common circumstances repeat in an organisation's history once in many years. The beginning of the year was primarily devoted to the preparation of licence approval to run a zoological garden, and to the selection procedure of a new zoo director.

According to the law About Zoological Gardens, paragraph no.162/2003 Coll., it was adjudicated that the zoo's status would, in the future, be allocated only based on the fulfilment of stipulations stated by the Ministry of Environment committee, within the licence proceedings. Liberec ZOO successfully underwent this process in April, and therefore complied with basic requirements for its further development.

RNDr. Josef Janeček, the zoo's long-term director, left his position at the end of April. His successor MVDr David Nejedlo, who was a member of the external veterinary team, started his new job on 1st May 2005.

The number of people that visited our zoo last year can be considered as below average. All in total they were 318, 817 visitors. Majority of Czech zoological gardens registered a substantial decrease in the number of visitors caused by unfavourable weather conditions in the first third of the year. The second factor remarkably affecting our visitors' goodwill was an extensive reconstruction in the centre of our zoo that subsequently led into the absence of our very popular attraction - the exposition and show of sea lions.

The zoo's turnover exceeded the limit turnover for a VAT payer in June 2004; on that account the zoo became a VAT payer in September 2004. In accordance with law about VAT the zoo's entrance fees are excluded from the VAT payment. Due to this fact though, our zoo cannot claim VAT costs deduction from its main activities. By virtue of unclear interpretation of the new law about VAT connected with the entrance to EU there is up to now disunion among the zoos when applying this legislative norm.

The next event was an increase of VAT rate in most services and building works, which unpropitiously affected our budget. In spite of all the mentioned pitfalls we managed to cut the planned zoo's budget deficit and used only 2,695,000 Kč instead of 4,433,000 Kč from the reserve fund.

The second phase of the zoo's reconstruction of the Environmental centre - the swimming pool and the sea lions exposition - were successfully completed in autumn. It followed the summer reconstruction of so called Owl path and Peasantry. This investment was carried out thanks to combining State Environment Fund grants and a contribution from our establisher, the city Liberec.

The year 2004 was very successful from the breeder's point of view. Among others we managed to breed a high number of young in the birds of prey section. In particular we need to mention breeding of a male golden takin whose breeding in captivity is known only on the Asian continent. Further more an offspring of crocodile namely the African dwarf crocodile was bred for the first time in Liberec ZOO.

Dear friends, allow me to say thank you to all of you, supporters, friends and partners of our zoo. I would like to thank namely our establisher, the Statutory city of Liberec and its representatives, the Ministry of Environment, all colleagues, and employees of the zoo, further to our sponsors, supporters, and, last but not least, the visitors who keep coming and showing us their interest.

MVDr. David Nejedlo
Director
Zoological garden Liberec,
Allowence organisation

Přehled chovatelské činnosti ZOO Liberec

Zoologické oddělení:

vedoucí zoologického odd. - Ing. Jindra Skřivánková
zoolog - Luboš Melichar

Obchodní oddělení:

Martina Ruláková

CHOVATELSKÉ NOVINKY

- Husbandry news

Odehovy (Notable births):

0,3 tučňák Humboldtův (*Spheniscus humboldti*); 1,0 orel stepní (*Aquila rapax*); 1,0 káně lesní (*Buteo buteo*); 1,1 orlosup bradatý (*Gypaetus barbatus aureus*); 2,1 orel mořský (*Haliaeetus albicilla*); 2,1 orel bělohlavý (*Haliaeetus leucocephalus*); 2,1 orel kamčatský (*Haliaeetus pelagicus*); 0,2 páv korunkatý (*Pavo cristatus*); 1,0 ara araruna (*Ara araruna*); 1,1 ara zelenokřídý (*Ara chloroptera*); 1,1 sova pálená (*Tyto alba*); 2,1 výr velký (*Bubo bubo*); 1,0 sovice sněžní (*Nyctea scandiaca*); 1,2 pásovník šedý (*Poephila guttata*); 0,0,1 leskoptev tříbarvá (*Spreo fischeri*); 1,0 mandril rýholící (*Mandrillus sphinx*); 0,0,4 pavián plástíkový (*Papio hamadryas*); 0,1 osel somálský (*Equus africanus somalicus*); 0,1 zebra Chapmanova (*Equus b. chapmanni*); 1,1 pony shetlandský (*Equus caballus*); 2,0 velbloud dvouhrbý (*Camelus bactrianus*); 1,1 lama krotká (*Lama glama*); 0,2 žirafa Rothschildova (*Giraffa c. rothschildi*); 0,1 muntžák malý (*Muntiacus reevesi*); 1,0 takin čínský (*Budorcas taxicolor bedfordi*); 0,3 kozorožec dagestánský (*Capra cylindricornis*); 1,0 koza šrouborohá (*Capra falconeri heptneri*); 2,2 koza domácí (*Capra hircus*); 2,1 buvolec běločelý (*Damaliscus p. phillipsi*); 0,1 tahr himálajský (*Hemitragus jemlahicus*); 1,0 nahur modrý (*Pseudois nayaur szechuanensis*); 0,0,1 krokodýl čelnatý (*Osteolaemus tetraspis*); 0,0,4 hroznýšovec kubánský (*Epicrates angulifer*)

Příchody (Notable arrivals):

0,0,3 čáp bílý (*Ciconia ciconia*); 0,1 busice rajska (*Tadorna variegata*); 1,1 satyr obecný (*Tragopan satyra*); 0,1 výr velký (*Bubo bubo*); 3,3 amadina Gouldové (*Chloebia gouldiae*); 1,1 nosál červený (*Nasua nasua*); 1,2 kůň domácí - mini appaloosa (*Equus caballus*); 1,0 žirafa Rothschildova (*Giraffa c. rothschildi*); 1,0 antilopa koňská (*Hippotragus equinus*); 2,0 nahur modrý (*Pseudois nayaur szechuanensis*)

V roce 2004 bylo v Liberecké ZOO odchováno celkem 66 zvířat.

Stav chovaných zvířat v ZOO Liberec

k 1. 1. 2005

(Census of Animals)

			ks	druhy
Savci	Mammalia	Mammals	310	49
Ptáci	Aves	Birds	389	85
Plazi	Reptilia	Reptiles	23	5
Ryby	Pisces	Fish	131	19
ostatní		Others	102	13
Celkem		Summary	955	171

EEP - chov ohrožených druhů světové fauny zařazených do Evropských záchranných chovů

druh česky [latinsky]

amazoňan zelenolící [*Amazona viridigenalis*]
ara hyacintový [*Anodorhynchus hyacinthinus*]
bongo [*Tragelaphus eurycerus isaaci*]
dvojborožec indický [*Buceros bicornis*]
gepard štíhlý [*Acinonyx jubatus*]
gibon černý [*Hyllobates concolor leucogenys*]
hroznýšovec kubánský [*Epicrates angulifer*]
irbis [*Uncia uncia*]
kakadu arový [*Probosciger aterrimus*]
kakadu molucký [*Cacatua moluccensis*]
kondor andský [*Vultur gryphus*]
makak lvi [*Macaca silenus*]
nosorožec tuponosý jižní [*Ceratotherium simum simum*]
orangutan sumaterský [*Pongo pygmaeus abelii*]
orel mořský [*Haliaeetus albicilla*]
orlosup bradatý [*Gypaetus barbatus aureus*]
osel somálský [*Equus africanus somalicus*]
přízmoň [*Ovibos moschatus*]
slon bengálský [*Elephas maximus bengalensis*]
tamarin pinčí [*Saguinus oedipus*]
tučňák Humboldtův [*Spheniscus humboldti*]
žirafa Rothschildova [*Giraffa camelopardalis rothschildi*]

celkem

počet jedinců

2
2
3
1
1
7
7
2
2
2
2
10
1
3
10
2
7
3
2
8
10
6
93

ESB - chov ohrožených druhů světové fauny v rámci evropských plemenných knih

druh česky [latinsky]	počet jedinců
antilopa koňská [Hippotragus equinus]	4
buvolec běločelý [Damaliscus pygargus phillipsi]	8
jaguár - černá forma [Panthera onca]	1
kasuár přílbový [Casuarius casuarius]	2
korunáč Sclaterův [Goura scheepmakeri]	1
koza šrouborohá [Capra falconeri heptneri]	2
kozorožec dagestánský [Capra cylindricornis]	25
lachtan hrivnatý [Otaria byronia]	2
mandril [Mandrillus sphinx]	3
nahur modrý [Pseudois nayaur szechuanensis]	6
orel východní [Haliaeetus pelagicus]	7
tukan obrovský [Ramphastos toco]	2
celkem	63

RDB - chov ohrožených druhů světové fauny uvedených v Červené knize IUCN

druh česky [latinsky]	počet jedinců
čincila vlnatá [Chinchilla lanigera]	1
duhovka akvamarínová [Melanotaenia lacustris]	4
duhovka Boesemanova [Melanotaenia boesemani]	16
dvójzoborožec hnědavý [Buceros hydrocorax]	2
holub nikobarský [Caloenas nicobarica]	4
holub pestrý [Geotrygon versicolor]	1
husa císařská [Anser canagicus]	3
husa malá [Anser erythropus]	1
kapr obecný - nishikigoi [Cyprinus carpio]	20
krokodýl čelnatý [Osteolaemus tetraspis]	3
křeček zlatý [Mesocricetus auratus]	4
lev [Panthera leo]	2
lori žlutohřbetý [Lorius garrulus]	1
orel královský [Aquila heliaca]	2
parmička žraločí [Balantiocheilus melanopterus]	1
pavián pláštík [Papio hamadryas]	24
satyr obecný [Tragopan satyra]	2
šimpanz [Pan troglodytes]	10
tahr himálajský [Hemitragus jemlahicus]	5
takin čínský [Budorcas taxicolor bedfordi]	3
tygr indický - bílá forma [Panthera tigris]	4
velbloud dvouhrbý [Camelus bactrianus]	3
zebra Chapmanova [Equus burchelli chapmanni]	6
želva nádherná [Trachemys scripta elegans]	10
želva ostruhatá [Geochelone sulcata]	2
celkem	134

CITES - chov ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zákona č. 16/1997 Sb.

druh česky [latinsky]	počet jedinců
orel bělohlavý [Haliaeetus leucocephalus]	4
celkem	4

chov zvláště chráněných druhů živočichů podle **zákona č. 114/1992 Sb.**

druh česky [latinsky]	počet jedinců
čáp bílý [Ciconia ciconia]	1
hohol severní [Bucephala clangula]	1 ✓
jestřáb lesní [Accipiter gentilis]	3
krahujec obecný [Accipiter nisus]	1
kvakoš noční [Nycticorax nycticorax]	1
luňák červený [Milvus milvus]	2
morčák velký [Mergus merganser]	1
orel křiklavý [Aquila pomarina]	2
orel skalní [Aquila chrysaetos]	3
ostralka štíhlá [Anas acuta]	2
sova pálená [Tyto alba]	6
výr velký [Bubo bubo]	9
rzohlávka rudozobá [Netta rufina]	2
celkem	34

luňák červený
Red Kite

tukan obrovský
Toco Toucan

Seznam zvířat v ZOO Liberec

SAVCI (Mammalia)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
aguti zlatý	1,1					1,1
Dasyprocta leporina						
antilopa koňská	1,3		1,0	1,0		1,3
Hippotragus equinus						
bodlinatka tmavá	2,4					2,4
Acomys cahirinus						
bongo	1,2					1,2
Tragelaphus eurycerus						
buvolec běločelý	5,5	2,1			3,2	4,4
Damaliscus pygargus phillipsi						
čincila vlnatá	1,0					1,0
Chinchilla lanigera						
dikobraz srstnatonosý	0,1					0,1
Hystrix indica						
gépard štíhlý	1,0					1,0
Acinonyx jubatus						
gibon černý	4,2,1					4,2,1
Hyllobates c. leucogenys						
írbis	3,1				2,0	1,1
Uncia uncia						
jaguár - černá forma	0,1					0,1
Panthera onca						
kočka domácí	4,7			0,1		4,6
Felis catus						
koza domácí	1,3	2,2			2,2	1,3
Capra hircus						
koza šrouborohá	3,2	1,0		1,0	3,0	0,2
Capra falconeri heptneri						
kozorožec dagestánský	10,12	0,3				10,15
Capra cylindricornis						
křeček zlatý	2,2					2,2
Mesocricetus auratus						
křeček džungarský	2,2	1,1				3,3
Phodopus sungorus						
kůň domácí - mini appaloosa	0,0		1,2			1,2
Equus caballus						
kůň domácí - shetlandský pony	2,2	1,1			2,0	1,3
Equus caballus						

SAVCI (Mammalia)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
lachtan hrivnatý	1,2			1,0		0,2
Ótaria byronia						
lama krotká	1,2	1,1			2,3	0,0
Lama guanicoe f. glama						
lev	1,1					1,1
Panthera leo						
makak lví	3,7					3,7
Macaca silenus						
mandril	1,1	1,0				2,1
Mandrillus sphinx						
morče domácí	7,29,5	0,0,20			4,17,20	3,12,5
Cavia porcellus						
muntzak malý	2,1	0,1				2,2
Muntiacus reevesi						
myš laboratorní	18,36,20				11,14,16	7,22,4
Mus musculus var. alba						
mýval severní	1,0					1,0
Procyon lotor						
nahur modrý	1,2	1,0	2,0			4,2
Pseudois nayaur szechuanensis						
nosál červený	0,0		1,1			1,1
Nasua nasua						
nosorožec tuponosý jižní	0,1					0,1
Ceratotherium simum simum						
orangutan sumaterský	2,1					2,1
Pongo pygmaeus abelii						
osel somálský	2,5	0,1			0,1	2,5
Equus africanus somalicus						
osmák degu	3,7	1,0				4,7
Otodon degus						
pavián plástíkový	11,11	0,0,4		2,0		9,11,4
Papio hamadryas						
pekari páskovaný	1,1					1,1
Pecari tajacu						
pes domácí	1,1					1,1
Canis familiaris						
pískomil mongolský	2,2		1,1			3,3
Meriones unguiculatus						
pížmoň	1,2					1,2
Óvibos moschatus						

SAVCI (Mammalia)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
potkan laboratorní <i>Rattus norvegicus</i> var. alba	8,20,30				5,9,19	3,11,11
rys ostrovid	0,1			0,1		0,0
Lynx lynx						
serval	1,1					1,1
<i>Leptailurus serval</i>						
slon bengálský <i>Elephas maximus bengalensis</i>	0,2					0,2
šimpanz	4,6					4,6
<i>Pan troglodytes</i>						
tahr himálajský	3,4	0,1			1,2	2,3
<i>Hemitragus jemlahicus</i>						
takin čínský	1,1	1,0				2,1
<i>Budorcas taxicolor bedfordi</i>						
tamarin pinčí	3,6				0,1	3,5
<i>Saguinus oedipus</i>						
tygr indický - bílá forma <i>Panthera tigris tigris</i>	1,3					1,3
velbloud dvouhrbý <i>Camelus bactrianus</i>	1,2	2,0			2,0	1,2
zebra Chapmanova <i>Equus burchelli chapmanni</i>	1,5	0,1			1,0	0,6
žirafa Rothschildova <i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	1,3	0,2	1,0		1,0	1,5

PTÁCI (Aves)

amadina Gouldové <i>Chloebia gouldiae</i>	0,0		3,3			3,3
amazona zelenolící <i>Amazona viridigenalis</i>	1,1					1,1
ara ararauna	4,2	1,0		1,0	1,0	3,2
<i>Ara ararauna</i>						
ara hyacintový <i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	1,1					1,1
ara zelenokřídý <i>Ara chloroptera</i>	3,2	1,1	1,1			5,4

PTÁCI (Aves)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
berneška běločelá <i>Branta leucopsis</i>	0,2					0,2
berneška kanadská <i>Branta canadensis</i>	5,1					5,1
čáp bílý <i>Ciconia ciconia</i>	0,1		0,0,3		0,0,3	0,1
čírka srpoperá <i>Anas falcata</i>	0,1					0,1
dvojborožec hnědavý <i>Buceros hydrocorax</i>	1,1					1,1
dvojborožec indický <i>Buceros bicornis</i>	1,0					1,0
emu hnědý <i>Dromaius novaehollandiae</i>	1,0			1,0		0,0
hohol severní <i>Bucephala clangula</i>	1,0					1,0
hořub nikobarský <i>Caloenas nicobarica</i>	2,2					2,2
hořub pestrý <i>Geotrygon versicolor</i>	1,0					1,0
husa běločelá <i>Anser albifrons</i>	1,0					1,0
husa cisařská <i>Anser canagicus</i>	3,1			1,0		2,1
husa malá <i>Anser erythropus</i>	0,1					0,1
husa velká <i>Anser anser</i>	1,0					1,0
husa sněžná <i>Anser caerulescens</i>	1,1					1,1
husice australská <i>Tadorna tadornoides</i>	1,1					1,1
husice liščí <i>Tadorna tadorna</i>	2,2					2,2
husice rajská <i>Tadorna variegata</i>	1,0		0,1	0,1		1,0
ibis posvátný <i>Threskiornis aethiopicus</i>	4,1					4,1
ibis rudý <i>Eudocimus ruber</i>	2,4			1,2		1,2

PTÁCI (Aves)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
jestřáb lesní	0,3					0,3
Accipiter gentilis						
kachna bahamská	1,2					1,2
Anas bahamensis						
kachna divoká	30,70					30,70
Anas platyrhynchos						
kachnička amazonská	1,1					1,1
Amazonetta brasiliensis						
kachnička hrávnatá	1,0					1,0
Chenonetta jubata						
kachnička karolinská	3,4			0,1		3,3
Aix sponsa						
kachnička mandarinská	4,5			1,3		3,2
Aix galericulata						
kajka mořská	2,2			1,0		1,2
Somateria mollissima						
kakadu arový	1,1					1,1
Probsciger aterrimus						
kakadu molucký	1,1					1,1
Cacatua moluccensis						
kalous ušatý	2,0					2,0
Asio otus						
káně lesní	1,2	1,0	0,1			2,3
Buteo buteo						
karančo jižní	1,1					1,1
Polyborus plancus						
kasuár přílbový	1,1					1,1
Casuarus casuarus						
kondor andský	1,1					1,1
Vultur gryphus						
korunáč Sclaterův	1,1			1,0		0,1
Goura scheepmakeri						
krahujec obecný	0,1					0,1
Accipiter nisus						
krkavec velký	0,0		0,1		0,1	0,0
Corvus corax						
křepelka černoprsá	1,0			1,0		0,0
Coturnix coromandelica						
kvakoš noční	1,0					1,0
Nycticorax nycticorax						

PTÁCI (Aves)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
labuť černá	1,1					1,1
Cygnus atratus						
labuť velká	1,1				1,1	0,0
Cygnus olor						
lejsek fukienský	2,1			0,1		2,0
Niltava davidi						
leskoptev tříbarvá	1,1	0,0,1				1,1,1
Spreo fischeri						
lori mnohobarvý zelenopáskový	0,1					0,1
Trichoglossus h. haematodus						
lori žlutohrbetý	1,0					1,0
Lorius garrulus						
loskuták posvátný	0,1					0,1
Gracula religiosa						
luňák červený	1,1					1,1
Milvus milvus						
morčák velký	1,1			1,0		0,1
Mergus merganser						
orel bělobřichý	1,0				1,0	0,0
Haliaeetus leucogaster						
orel bělohlavý	6,2	2,1			6,1	2,2
Haliaeetus leucocephalus						
orel jasnohlavý	0,1					0,1
Haliaeetus vocifer						
orel východní	5,3	2,1			3,1	4,3
Haliaeetus pelagicus						
orel královský	1,1					1,1
Aquila heliaca						
orel křiklavý	0,2					0,2
Aquila pomarina						
orel mořský	3,4	2,1				5,5
Haliaeetus albicilla						
orel skalní	2,1					2,1
Aquila chrysaetos						
orel stepní	3,4	1,0			2,1	2,3
Aquila rapax						
orlosup bradatý	1,1	1,1			1,1	1,1
Gypaetus barbatus aureus						
ostralka rudozobá	1,1			1,0		0,1
Anas erythrorhynchos						

PTÁCI (Aves)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
ostralka štihlá <i>Anas acuta</i>	1,1					1,1
papoušek vlnkový <i>Melospiza undulata</i>	1,1		1,0			2,1
pásovník šedý <i>Poephila guttata</i>	2,1	1,2	1,3		1,0	3,6
páv korunkatý <i>Pavo cristatus</i>	2,3	0,2	0,2	0,3		2,4
pelikán bílý <i>Pelecanus onocrotalus</i>	3,5					3,5
pižmovka velká - domácí <i>Cairina moschata f. domestica</i>	2,1			0,1	1,0	1,0
plameňák kubánský <i>Phoenicopterus ruber ruber</i>	4,3,3			1,0,0		3,3,3
plameňák růžový starosvětý <i>Phoenicopterus ruber roseus</i>	3,2,17			2,0,1		1,2,16
poštolka obecná <i>Falco tinnunculus</i>	1,0		0,1			1,1
prádelník korunkatý <i>Euplectes hordeaceus</i>	11,3			2,0		9,3
prádelník limcový <i>Euplectes ardens</i>	1,1			1,1		0,0
puštko obecné <i>Strix aluco</i>	0,0,1				0,0,1	0,0
satyr obecný <i>Tragopan satyra</i>	0,0		1,1			1,1
snovač černavý <i>Ploceus nigricaps</i>	12,3			2,0		10,3
sojka kápořitá <i>Cyanocorax chrysops</i>	0,1,1					0,1,1
sojkovec nádherný <i>Garrulax formosus</i>	1,0					1,0
sova pálená <i>Tyto alba</i>	2,3	1,1			0,1	3,3
sovíček sněžný <i>Nyctea scandiaca</i>	2,4	1,0			1,3	2,1
šáfránka velká <i>Sicalis flaveola</i>	0,0,3					0,0,3
šáma bělořitá <i>Copsychus malabaricus</i>	1,0					1,0

PTÁCI (Aves)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
tučňák Humboldtův <i>Spheniscus humboldti</i>	4,7	0,3		1,0	0,3	3,7
tukan obrovský <i>Ramphastos toco</i>	1,1					1,1
tukan rudozobý <i>Ramphastos tucanus</i>	1,1					1,1
vaza velký <i>Coracopsis vasa</i>	1,1					1,1
vír velký <i>Bubo bubo</i>	4,4	2,1	0,1		2,1	4,5
zrzohlávka rudozobá <i>Netta rufina</i>	1,2			0,1		1,1

PLAZI (Reptilia)

tilikva Gerrardova <i>Hemisphaeriodon gerrardi</i>	1,1			1,0		0,1
aligátor čínský <i>Alligator sinensis</i>	1,0			1,0		0,0
hroznýšovec kubánský <i>Epicrates angulifer</i>	1,1,1	0,0,4				1,1,5
krokodýl čelnatý <i>Osteolaemus tetraspis</i>	1,1	0,0,1				1,1,1
želva nádherná <i>Trachemys scripta elegans</i>	3,9		0,1	1,2		2,8
želva ostruhatá <i>Geochelone sulcata</i>	1,1					1,1

RYBY (Pisces)

čichavec perleťový <i>Trichogaster leerii</i>						0,0,2
--	--	--	--	--	--	-------

RYBY (Pisces)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004
duhovka akvamarinová <i>Melanotaenia lacustris</i>						0,0,4
duhovka Boesemanova <i>Melanotaenia boesemani</i>						0,0,16
karas zlatý <i>Carassius auratus</i>						0,0,14
kapr obecný - nishikigoi <i>Cyprinus carpio</i>						0,0,20
krunýrovec <i>Ancistrus sp.</i>						0,0,6
labeo červenoploutvé <i>Epalzeorhynchus frenatum</i>						0,0,1
mečovka mexická <i>Xiphophorus hellerii</i>						0,0,17
neonka obecná <i>Paracheirodon innesi</i>						0,0,4
parma <i>Barbus sp.</i>						0,0,15
parmička žraločí <i>Balantiocheilus melanopterus</i>						0,0,1
parmička z Oděsy <i>Puntius sp.</i>						0,0,3
pestřenec červený <i>Pelvicachromis pulcher</i>						0,0,2
prísavka thajská <i>Gyrinocheilus aymonieri</i>						0,0,1
skalára amazonská <i>Pterophyllum scalare</i>						0,0,2
tetra konzská						3,0
Phenacogrammus interruptus						
tetra kolumbijská						0,0,12
Hyphessobrycon columbianus						
tetra ozdobná						0,0,2
Hyphessobrycon rosaceus						
trnovčík púlnoční						0,0,1
<i>Auchenipterichthys thoracatus</i>						

ROVNOKŘÍDLÍ (Orthoptera)

Druh	stav k 1. 1. 2004	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2004	larva
cvrček banánový <i>Gryllus assimilis</i>							

BROUČI (Coleoptera)

nosorožik <i>Megasoma actaeon</i>							larva 3
nosorožik <i>Xylotrupes gideon beckeri</i>							larva 20
potemník moučný <i>Tenebrio molitor</i>							
potemník <i>Zophobus morio</i>							
robáč <i>Odontolabis siva paryi</i>						1,1	larva 3
zlatohlávek lemovaný <i>Chelorrhina polyphemus</i>							larva 20
zlatohlávek <i>Eudicella euthalia oweri</i>							larva 20
zlatohlávek <i>Chelorrhina savagei</i>							larva 11
zlatohlávek <i>Eudicella euthalia resseleri</i>						2,7	larva x
zlatohlávek <i>Mecynorrhina oberthuri</i>						5,0	larva 5
zlatohlávek <i>Mecynorrhina torquata</i>						0,1	larva x
zlatohlávek <i>Mecynorrhina ugandensis</i>						2,1	

Úsek slonů a žiraf

Chovatelé úseku slonů a žiraf:

Milan Jakubička
Aleš Doležal
Hana Nosková
Václav Aschenbrenner

Počátkem roku 2004 byly na úseku slonů a žiraf dokončeny práce na el. ohradníku ve vnitřní ubikaci slonů, což je pozitivním krokem vzhledem ke zdravotním problémům samice slona indického Gauri, která již není omezoována vázáním na noc.

V červenci došlo k výměně samců žiraf Rothschildových – Namib z Liberecké ZOO za Thea ze ZOO Bratislava (narozen 16. 7. 2001 v ZOO Olomouc).

Tento rok byl také velice úspěšný v ohledu přírůstků. V srpnu a v prosinci se narodily dvě samice žirafy Rothschildovy (Soňa a Sisi).

V říjnu 2004 provedli veterinární lékaři z Berlína sonografické vyšetření dělohy u samice nosorožce tuponosého, které mělo ukázat, zda je pohlavní aparát samice ještě schopen reprodukce. Zároveň u ní probíhal pravidelný odběr trusu, který měl potvrdit zda má samice pravidelný cyklus (vyšetření hormonů).

Po dohodě s koordinátorem chovu nosorožců tuponosého bude samice deponována do Francie, kde má vhodnější podmínky pro případné rozmnožení.

K dalším přírůstkům patří v červnu narozená samička muntžaka malého, čímž se vylepšila perspektiva pro další chov. Ani tahr himalájský nezůstal pozadu, v roce 2004 se narodila samička.

Úsek stáji

Ošetřovatelé úseku stáji:

Luboš Melichar
Karel Körtelt
Michaela Drahotová
Margita Leisnerová
Michal Krejčí

Na úseku stáje se v roce 2004 se podařilo odchovat celkem 21 mláďat. Tim nejzajímavějším byl jistě odchov samce takina zlatého, který se narodil mladému páru dovezenému do naší zahrady v roce 2002 z čínského Pekingu.

Mezi další vzácné a úspěšné odchovy patří samička osla somálského, samec nahura modrého a tři samice kozorožce dagestánského.

Do kompletního výčtu doplníme odchov samice zebry Chapmanovy, dvou samců velblouda dvouhrbého, dvou samců a samice buvolce běločelého, páru lamy krotké a dvou samic a dvou samců kozy domácí.

Na sklonku roku bylo z Nizozemí dovezeno nové plemeno pony – mini appalossa. Jedná se o mladá zvířata – hřebce a dvě klisny.

Úsek šelem

Ošetřovatelé úseku šelem:

Kristina Klížová
Eliška Plesarová
Vlastimil Požárský
Aleš Vlček

Na úseku šelem se bohužel v roce 2004 nepodařilo odchovat žádné mládě.

V červnu a červenci jsme získali pár nosála červeného. Samec pochází ze ZOO Lešná u Zlína. Samice ze ZOO Hodonín. Navštěvníci však nemohli nosály v roce 2004 shlédnout. Nejprve byl pár umístěn v karanténě, poté začalo chladné období a zvířata zůstala na navštěvníkům nepřístupném zimovišti. Na představení si tak nosálové musí počkat do roku 2005.

Koncem roku 2003 jsme se začali připravovat na transport našich lachtanů hřivnatých do ZOO Praha. Bylo to z důvodu rekonstrukce nového bazénu a přilehlého okolí. Transport proběhl začátkem ledna 2004 a s lachtany odjel na pár dní i náš ošetřovatel, aby se lépe vyrovnal s novými podmínkami. Zvířata si v novém prostředí celkem dobře zvykla. V březnu však začal mít samec zdravotní komplikace, které vyvolaly operaci žaludku, tu bohužel nepřežil. Tato ztráta pro nás byla o to horší, že jedna ze zbylých samic brzy na to potratila mládě ve vysokém stupni březosti (samičku).

Stavba nového lachtanince v ZOO Liberec probíhala dle plánu, avšak ze ZOO Praha nás informovali, že deponaci našich zvířat budou muset ukončit. Nastal problém, kam lachtany umístit na dobu nutnou pro dostavbu bazénu. Vše bylo vyřešeno zpřístupněním bazénu v bývalém výběhu nosorožce, kam byli lachtani převezeni v červnu 2004. Zde zůstali do poloviny listopadu, kdy byl slavnostně otevřen nový bazén a zvířata tak našla lepší podmínky pro další chov.

Koncem roku byla také dostavěna ubikace s výběhem pro malé šelmičky, která je hned vedle bazénu pro lachtany.

Tučňáci

Jako každý rok jsme zaznamenali úspěšné rozmnožení u tučňáků Humboldtových. Ptáci začínají s pářením na začátku roku, kdy jsou umístěni v zázemí pavilonu tučňáků. Zde jsou hnízdní budky na souši a malé bazén na plavání. Tučňáci sedí na vejcích 39 – 42 dní a poté se po dobu 3 až 6 měsíců o mládě starají. Letos jsme odchováli 3 samičky, které byly koncem roku, dle rozhodnutí koordinátora chovu tučňáků Humboldtových, deponovány do ZOO Jihlava.

Plazi

U plazů jsme zaznamenali dva úspěchy. Přesně na velikonoční pondělí samice krokodýla čelnatého vykládla 25 vajec, která byla umístěna do inkubátoru. Po 95 dnech se vylíhlo jedno mládě, které zdárně prospívá i v současnosti. Druhé mládě se začalo líhnout o 12 dní později, ale bohužel bylo zesláblé a při líhnutí uhynulo.

Dalším úspěchem bylo druhé rozmnožení hroznýšovců kubánských, kteří se pářili během června 2004. Koncem roku porodila samice 5 mláďat, z toho jedno deformované. To bylo po dohodě s veterináři utraceno. Zbýlá 4 mláďata zdárně prospívají.

Úsek ptáků a opic

Chovatelé úseku cizokrajných ptáků a opic:

Běla Podrábská
Jiřina Kyzlíková
Dagmar Jichová
Nataša Petříková
Soňa Rohlová
Marek David

Co se našeho ptačtva týká, za zmínku určitě stojí, že v dubnu začali snášet holubi - korunači Sclaterovi. Na počátku se však vůbec nedařilo. Vejce nebyla oplodněna nebo byla snesena na zem či vyhozena z hnízda. Teprve přemístěním ptáků do venkovní expozice se vylíhlo první mládě (20. 9. 2004), ale to bohužel brzy poté uhynulo.

I u papoušků se dařilo. Novými přírůstky jsou například ara ararauna nebo ara zelenokřídý. V červenci byly dokončeny úpravy nových expozic v tzv. bažantnici, kde byly vytvořeny expozice s tukany obrovskými a korunači Sclaterovými.

U opic došlo také k novým poznatkům a zajímavostem.

V květnu se poprvé objevily příznaky nabití (estru) u uměle odchované samičky šimpanze Majoránky (nar. 15. 10. 1996).

Vzhledem k tomu, že máme v republice největší skupinu šimpanzů (3,7) a prostory nenabývají s jejich počtem, rozhodli jsme se pro prozatímní zastavení odchovů. V září dostaly všechny naše chované samice antikoncepční implantáty.

V říjnu proběhla narozeninová oslava šimpanzice Majoránky. O měsíc později se natáčel dokument o kreslení šimpanzů pro pořad Na vlastní oči s moderátorem Stanislavem Modem za odborné asistence paní Mgr. Mariny Vančátové. Za všechny šimpanze převzala hlavní roli právě Majoránka, se kterou kreslíme pravidelně různými technikami.

V roce 2004 se podařilo vytvořit venkovní expozici pro část skupiny tamarinů pinčích, kteří jsou v zimním období umístěni v pavilonu tropů.

Úsek dravých ptáků

Chovatelé úseku dravých ptáků:

Martin Slavík
Jan Petříš
Jan Rejlek

Liberecká zoologická zahrada je známa svým chovem a zejména úspěšností odchovu dravých ptáků nejen u nás, ale i v zahraničí. Například odchovy orlosupa bradatého, je zapojena do reintrodukčního programu, v našem případě převážně ve Francii a Švýcarsku.

V roce 2004 bylo u orlů sneseno celkem 16 vajíček (orel mořský, orl bělohlavý, orl kamčatský, orl stepní a orlosup bradatý), vajíčka snesli i káně lesní, sovice sněžní, sova pálená a výr velký.

V roce 2004 se ZOO Liberec dočkala i prvních snůšek u orla stepního, orla křiklavého a jestřába lesního.

Ze snesených vajíček se nakonec vylíhla celkem 3 mláďata orla mořského, 3 mláďata orla bělohlavého, 3 mláďata orla východního kamčatského, 1 mládě orla stepního, 2 mláďata orlosupa bradatého, mládě sovice sněžní, 3 sovy pálené a 3 výři velcí.

Zmínit můžeme i zajímavosti, jakými jsou určité odchovy, o které se postarali náhradní „rodiče“. Mláďata kánat lesních odkrmili jak orl stepní, orl křiklavý tak i jestřáb lesní.

Potěšení přišlo i od handicapovaného samce káně lesní, který se samici odchová mláďata. Ta byla vypuštěna do volné přírody.

Do deponace nebo k prodeji bylo předáno během roku 2004 celkem 24 ptáků, z toho 12 mláďat.

V roce 2004 bylo doneseno celkem 36 ptáků různých druhů jako poštolka obecná, jestřáb lesní, krahujec obecný, výr velký, káně lesní, drozd zpěvný, dlask tlustozobý, sýkorka modřínka, sojka obecná, kos černý, rorýs obecný, čap bílý, hýl obecný. Z toho bylo 15 ptáků vypuštěno, 14 bohužel uhynulo, 5 kusů bylo předáno do Záchranne stanice pro živočichy v Litoměřicích a jeden zůstal ve stavu.

Příjemným zjištěním bylo, že v blízkém okolí horních voliéř zahrnily poštolky obecné, které vyvedly 4 mláďata.

V roce 2004 začala činnost sokolnického kroužku. Navštěvují jej děti z Liberce a okolí, ve věku od 10 do 16 let. Mladí sokolníci si zde osvojují znalosti o biologii dravých ptáků a sokolnictví. Do kroužku dochází 12 členů.

Úsek oddělení výživy a krmiv

Oddělení výživy a krmiv:

Ing. Leoš Hlavě
Dana Pokorná
Jan Tomín
Pavla Passianová
Věra Vyskočilová

Oddělení výživy a krmiv Zoologické zahrady v Liberci patří k zoologickému úseku.

Úkolem tohoto oddělení je zajistit krmivo pro všechna chovaná zvířata v dostatečném sortimentu, množství a kvalitě nutriční i zdravotní, podle stanovených krmných dávek.

Zázemí oddělení tvoří kuchyň, která je umístěna v budově Hospodářského pavilonu v horní části areálu Liberecké zoologické zahrady. V této budově je i sklad kořenové zeleniny, temperovaný sklad ovoce a zeleniny, dva mrazicí a jeden chladicí box na maso a ryby, přípravná masa, sklad potravin a černá kuchyň na mytí a krouhání zeleniny.

Liberecká zoologická zahrada nemá možnosti ani zdroje na pěstování či výrobu vlastních krmiv, a proto je odkázána na nákup téměř všech komponentů krmných dávek.

Krmiva jsou vybranými dodavateli navážena podle potřeby zahrady na Hospodářský pavilon, kde při převzetí probíhá kontrola množství a kvality dovezeného zboží a uložení do skladů.

Denní rozvoz připravených nádob s krmivem a odpolední svoz prázdných nádob zajišťuje technický úsek svým pracovníkem a dopravním prostředkem. Rozvozu krmiv se stabilně účastní pracovník kuchyně, který při předávání krmiva chovatelům přijímá a konzultuje jejich případné připomínky

ke kvalitě krmiv. Na úsecích si pak chovatelé krmiva rozdělí do jednotlivých sekci a misek.

Personálně bylo v roce 2004 oddělení výživy, včetně skladů krmiv obsazeno třemi pracovníky. Ti pracují při naskladňování a kontrole kvality nakupovaných krmiv při navození, denně myjí, váží, krájí, krouhají, loupají, vaří a podle rozpisu krmných dávek připravují krmiva do nádob pro jednotlivá zvířata nebo skupiny zvířat na jednotlivé zoologické úseky.

Změny složení a hmotnosti krmné dávky v závislosti na počtech, reprodukčním období, zdravotním stavu zvířat apod. se provádí po dohodě se zoologem a jeho případné konzultaci s veterinárním lékařem a chovateli.

V roce 2004 bylo na krmiva z rozpočtu zahrady vyčleněno 4.300.000,00 Kč a tato částka i při stále se zvyšujících cenách odebíraných krmiv nebyla překročena.

O podílu některých krmiv na celkových nákladech na krmiva a jejich objemech uvádíme 2 tabulky:

Krmiva tvořící nejvyšší nákladové položky i z celkových peněžních nákladů na krmiva za rok 2004 v %

Pořadí	krmivo	% z celkových Kč nákladů na krmiva 2004
1	maso hovězí	10,2
2	mrkev	6,6
3	sleď mořský	6,4
4	potkan laboratorní živý	5
5	kuře jednodenní mražené	4,9
6	seno	4,3
7	jablka	4
8	pomeranče	3,9
9	paprika	3,6
10	hroznové víno	3,5
11	ryba sladkovodní	3,2
12	banány	2,6
13	rajčata	2,5
14	okurky	2,1

Seřazení jednotlivých krmiv hmotnostně podle nejvyšší spotřeby (v kg)

Pořadí	krmivo	celkem kg za rok 2004
1	seno	119 679
2	zelená píče	77 700
3	mrkev	36 451
4	jablka	21 143
5	maso hovězí	18 678
6	oves	14 750
7	červená řepa	10 415
8	granule ZOO A	10 150
9	mačkaný oves	9 580
10	kukuřice	8 700

Úkol oddělení výživy a krmiv v roce 2005:

Hlavním úkolem oddělení výživy a krmiv do příštího roku je přejít na nový systém účetní evidence nákupu, výdeje a skladů krmiv.

Trvalým úkolem je stálý tlak na výběr dodavatelů z hlediska kvality a cen jejich zboží, při zachování nebo lépe, zlepšení kvality krmných dávek zvířat, chovaných v Zoologické zahradě Liberec.

Zpracoval: Ing. Leoš Havle

Veterinární péče v ZOO Liberec

veterinární lékaři - MVDr. Vladimír Jurek
MVDr. Martin Karelš
MVDr. Helena Zimová

Veterinární služba se potýkala s problémem náhrady MVDr. Nejedla, který změnil formu působení v zoologické zahradě. Tím nakonec doplnila MVDr. Helena Zimová. Akce schopnost v urgentních situacích se zlepšila o možnost zásahu odborně erudovaným ředitelem.

Úroveň poskytované veterinární péče byla v rámci licenčního řízení Ministerstva životního prostředí prověřena licenční komisí. Nebyly shledány nedostatky.

Z veterinární problematiky řešené v chovech zvířat v Liberecké ZOO v roce 2004 vybíráme některé zajímavé případy.

U mláďat tamarinů pinčích byly pozorovány poruchy pohybu. Rentgenologickým vyšetřením byly zjištěny změny na kostře jednotlivých zvířat včetně patologických zlomenin. Kostí rostoucích mláďat nebyly dostatečně mineralizovány. Poruchu vyvolává řada faktorů, z nichž největší význam je přisuzován nedostatku UV záření. Opatření zajistila dostatečný zdroj světla optimálního spektra a přívod potřebných vitamínů a minerálů.

Samec takina zlatého kulhal a měl oteklé končetiny. Přes antiflogistika podaná injekční střílou a zvýšený přívod vitamínů se stav nezlepšil. Následně jsme přistoupili k imobilizaci zvířete. Rentgenologické vyšetření bylo bez nálezu. Po úpravě paznehtů, opakované aplikaci antibiotik a protizánětlivých látek došlo k postupnému zlepšení stavu.

V souvislosti s rekonstrukcí bazénu pro lachtany v Liberecké ZOO, byla skupina lachtanů hřívatých přemístěna do ZOO Praha. Na novém místě po nějaké době začal samec vykazovat příznaky onemocnění, nechutenství a hubnutí. Přes symptomatickou léčbu, která zahrnovala i aplikaci antibiotik se stav nezlepšil. Ve spolupráci s kolegy ze ZOO Praha jsme přistoupili k odchytu zvířete detailnímu klinickému vyšetření a odběru vzorků k laboratornímu vyšetření. Již při prohlídce břicha vzniklo podezření na přítomnost cizích těles v trávicím traktu. Při rentgenologickém vyšetření bylo zobrazeno velké množství kamenů a různých kovových předmětů. Z vyšetřené krve byla zjištěna

zhoršená funkce ledvin a silný infekční proces. Bylo dohodnuto chirurgické odstranění cizích těles. Vzhledem k tomu, že veterinární medicína pokládá narkózu u ploutvoňců za velice riskantní i u zdravých zvířat, byl seznán tým odborníků, aby se zvýšila pravděpodobnost nekomplikovaného průběhu operace. Po uvedení zvířete do dostatečně hluboké narkózy byl žaludek otevřen a bylo z něj vyjmuty 7,5 kg různých cizích předmětů. Byly nalezeny až 25 cm dlouhé kusy dřeva, velké množství kamenů, dvojce hodinky ovládací páka na uzávěr vody a řada mincí. Vlastní chirurgický zákrok proběhl bez problémů. Při uzavírání operační rány se objevily první příznaky selhávání srdce. Stav se postupně zhoršoval a nakonec se srdce zastavilo úplně. Pokusy o resuscitaci byly neúspěšné. Zvíře uhynulo na oběhové selhání, což potvrdila i provedená pitva.

Pro kontrolu reprodukce ve skupině šimpanzů byly samicím zavedeny antikoncepční implantáty. Byly použity preparáty, které se osvědčily v humánní medicíně.

Samice nosorožce byla v rámci záchranného programu tohoto druhu podrobena sonografickému vyšetření. Vyšetření provedl tým odborníků výzkumného ústavu z Berlína, který se specializuje na reprodukci ohrožených druhů. Samice byla imobilizována tak, aby jí bylo možno vyšetřit ve stoje s minimem rizika pro zvíře i pro vyšetřující. Vyšetření potvrdilo, že samice by mohla být schopna reprodukce. Vyšetření bylo doplněno pravidelným monitoringem hladiny hormonů ve vzorcích trusu.

U samice osla somálského se objevily problémy s pohybem, zvíře odlehčovalo hrudní končetiny a pohybovalo se velice neochotně. Postupně podle klinických příznaků a následných laboratorních vyšetření byla stanovena diagnóza laminitis - zánět škůry kopytní. Osel byl opakovaně imobilizován kopyta byla opatřena sádrovými obvazy. Podlaha boxu byla pokryta hlubokou vrstvou pisku. Byly opakovaně aplikovány protizánětlivé preparáty. Stav se postupně zlepšoval, po několika týdnech byly sádrové obvazy sejmuty. Oslice se pohybuje normálně. Onemocnění zřejmě nezanechalo na pohybovém aparátu žádné následky.

Zpracoval: MVDr. Vladimír Jurek

rentgenový snímek obsahu žaludku zemřelého lachtana
X-ray of the content of the stomach of dead Sea Lion

vyšetření šimpanze
examination of Chimpanzee

vyšetření nosorožce Tombi
examination of White Rhino

Příběh afrického osla

Neupravené převzato z časopisu Já mám koně...

Africký divoký osel je jedním z nejhroženějších druhů zvířat obývajících naši planetu. Vyskytuje se ve dvou poddruzích, lépe řečeno, vyskytoval až do šedesátých let minulého století, kdy byl vyhuben první z nich – osel nubijský. Obýval nehostinné pouštní oblasti jihovýchodního Súdánu a někdy se malá stáda zatoulala až do nitra saharské pouště. Zvířata se vyznačovala velkou schopností přizpůsobit se a vzdorovat tvrdým životním podmínkám v aridních oblastech s velmi nízkými úhrny srážek, téměř úplnou absencí vody a chudou vegetací zanedbatelné výživné hodnoty. Přesto podlehla silnému tlaku rychle rostoucí lidské populace. Oslí byli vytlačováni ze svých území, jejich počty byly decimovány lovem a stáda rozdrobena do malých, samostatně neživotaschopných, celků. Na konci šedesátých let minulého století potom vymizeli úplně.

O několik set kilometrů východněji, na území Eritrei, Džibutska, Etiopie a Somálska, se rozkládá domovina druhého z poddruhů – osla somálského. Životní podmínky zde nejsou o nic příznivější, míra adaptability oslů je však neuvěřitelná. Dokáží vydržet bez vody po několik dní, spokojí se s tuhou a málo výživnou pouštní trávou, zdatně se pohybují v terénech, kde by jiná zvířata, velikostí srovnatelná, nemohla přežít a přesto jako druh úspěšně prospívají. Pokud do jejich osudu nevstoupí člověk...

Počty somálských oslů začaly v druhé polovině minulého století dramaticky klesat. Také oni byli loveni pro maso, vytlačováni z původních území stády pasoucího se dobytka a jednotlivé populace byly navzájem separovány, což zabraňovalo genetické komunikaci. Dalším faktorem, který rozhodně nenapomohl dalšímu vývoji druhu, bylo velmi nestabilní politické klima. Neustálé kmenové a občanské války vyčerpávaly zdejší přírodní zdroje, zvířata byla zabijena ve velkých počtech a z některých lokalit vymizela úplně. Situace somálských oslů se stávala kritickou a bylo zřejmé, že bez rychlého vnějšího zásahu o ně planeta přijde jednou provždy. A tady začíná i příběh oslů z liberecké zoo.

V roce 1969 bylo v somálském údolí Nogal odchyceno pět jedinců (3 hřebci a 2 klisny) a převezeno do zoologické zahrady ve švýcarské Basileji. Oslí tu znovu prokázali svou výjimečnou přizpůsobivost a ve středoevropském podnebí byli schopni prosperovat a po nějaké době se i množit. První dvě hříbata se narodila už v roce 1972. V průběhu následujících deseti let se počet zvířat zvýšil na šedesát v desítkách chovatelských zařízení a o jejich zařízení do sbírky usilovala celá řada renomovaných zoologických zahrad. Poptávka tehdy ale více než výrazně převyšovala nabídku, navíc bylo nutno chov druhu koordinovat a vytvářet vitální skupiny a populaci nerozměňovat do párů nebo dokonce jednotlivců. Výjimkou se stali hřebci.

Stádo somálských oslů v přirozeném prostředí sestává pouze ze samic a jejich mláďat. Hřebci po dosažení určitého věku odcházejí a mohou vytvářet vlastní celky, tzv. bakalářské skupiny, ve kterých zůstávají až do chvíle, kdy jsou schopni si vydobýt vlastní teritorium. Teritoria jsou výsadou silných, dospělých hřebců. Aktivně si je brání, jejich velikost a atraktivita (např. přítomnost napajedla) zvyšuje možnost, že je navštíví procházející stádo klisen a hřelec dostane příležitost spjit se s některou z nich. Všechny tyto biologické poznatky jsou základem ke stanovení vhodného chovatelského přístupu k druhu „vytrženému“ z přírody a umístěnému do zoologické zahrady. V praxi pak jednoduše vychází, že oslí, podobně jako většina zvířat, která v průběhu evoluce zvolila strategii života v teritoriích, nadělají chovatelům paradoxně problémy produkcí pohlavně vyrovnané populace. Jednoduše řečeno, hřebci budou mnohem dostupnější než klisny.

V roce 1991 se tento fakt stal velkou výhodou pro naši zoologickou zahradu. Ze švýcarského Oberwilu dorazili dva hřebci, Ogo a Quoray, potomci první generace somálských oslů narozených

v zajetí. Byl pro ně vybudován pavilon s pěti boxy a poměrně prostorným zatravněným výběhem. Stali se chloubou zdejší zoologické kolektivy, byli obdivováni zainteresovanou částí návštěvníckého spektra i laickou veřejností. Přesto tomu k dokonalosti něco scházelo – klisny. Každé chovatelské zařízení podobného druhu má zájem zvířata nejen držet, ale také rozmnožovat, navíc odchov je jedním z indikátorů kvalitních životních podmínek. Liberec čekal na oslice další dva dlouhé roky až do jara 1993. Tehdy byla dovezena Seyla taktéž z Oberwilu a o dva měsíce později skupinku ještě rozšířila Diana z berlinského Tierparku. Mladá zvířata se spolu zpočátku poměrně dobře snášela v jednom výběhu, po čase se však dostavily očekávatelné šarvátky mezi oběma hřebci, které postupně přerostly až v boje, při nichž se byli schopni navzájem vážně zranit. Proto byl výběh rozdělen na dvě části a začaly se využívat i dvorky přilehlé k budově stájí. Oslí byli drženi jednotlivě, pouze klisny sdílely společně velký výběh a se samci byly spojovány jen v období říje.

Páření somálských oslů by mohlo být samostatnou kapitolou a chovatele bez zkušeností může poněkud vyděsit. Hřelec pronásleduje klisnu po výběhu, kouše ji do krku, kořene ocasu a do slabín, klisna se brání velmi tvrdými kopanci. Celý tento rituál může trvat i půl hodiny, zvířata se při něm značně vyčerpají, krvavé šrámy nejsou nikdy výjimkou. Potom přichází fáze zklidnění, hřelec se od klisny vzdaluje aby se po několika minutách vrátil a připustil ji. Takhle se dá velmi stručně popsat páření somálských oslů, ale ten, kdo mu byl někdy přítomen, musí potvrdit, že skutečnost je mnohem harvitiější a dramatictější.

2. 6. 1995 se přivedla klisna Diana na svět první hříbě osla narozené v liberecké zoo. Hříbeček dostal jméno Damian a po výběhu nemusel dlouho běhat sám, Seyla dva měsíce poté porodila také, opět samečka jménem Sancho. S odstupem času tyto události možná trochu ztrácí na svém významu, ale tehdy porod somálského osla znamenal skutečně mimořádný úspěch. Celá populace se množila velmi pomalu, první nepočtená generace pomalu stárla a bylo nezbytné nutné udržovat druh v potřebné genetické variabilitě, což se s malým počtem zakladatelů dalo zvládnout jen velmi těžko. Proto byl každý další jedinec, potažmo příspěvek do chovu, velmi cenný.

Do dnešních dnů se situace změnila a je potřeba dodat, že naštěstí ku prospěchu naší zoo jako chovatele i somálských oslů jako živočišného druhu. Ve výbězích se střídá sedm

zvířat, přičemž mateřské stádo tvoří pět klisen, další dva hřebce jsme zapůjčili zoologickým zahradám ve Dvoře Králové a v německém Chemnitz. Očekáváme narození prvního potomka prvorozené klisny v našem chovu a smíme se bez uzardění považovat za jedno z nejúspěšnějších chovatelských zařízení na světě.

V ostatních zahradách žije momentálně dalších více než sto oslů registrovaných v mezinárodní plemenné knize, jednotlivé instituce spolu kooperují a celý chov je v zájmu prosperity druhu centrálně koordinován. Doufáme, že se tak časem podaří zacetit rany, které způsobili jiní lidé v jiné části světa, jež je pro somálské osly domovinou a že se tam jednou třeba vrátí. Jejich příběh nekončí, pokračuje dál a nezbyvá než věřit v jeho šťastný konec.

Zpracoval: Luboš Melichar

Chov krokodýlů čelnatých v ZOO Liberec

Osteolaemus tetraspis

Krokodýl čelnatý patří do řádu krokodýlů (Crocodylia), čeledi recentních (současných) krokodýlů (Crocodylida), podčeledi krokodýlovití (Crocodylina). Krokodýl čelnatý má dva poddruhy: 1. Krokodýl čelnatý západoafrický (*Osteolaemus tetraspis tetraspis*) a 2. Krokodýl čelnatý Osbornův (*Osteolaemus tetraspis osborni*). Naše zoologická zahrada chová první podruh. Krokodýlové ve volné přírodě obývají močály a pomalu tekoucí řeky tropických deštných pralesů. Místy se objevují i v suchších zátopových oblastech savan. Krokodýl čelnatý západoafrický se vyskytuje jižně od Sahary až do severozápadního Konga a krokodýl čelnatý Osbornův se vyskytuje v Zairu. Krokodýl čelnatý západoafrický je větším poddruhem, dorůstá až 2,3 m (obvykle 1,5 m), kdežto krokodýl čelnatý Osbornův pouze 1,7 m (obvykle jen 1,3 m). V mládí jsou krokodýlové pruhované zbarvení na ocase. Na břiše jsou žluto-černé skvrny. Horní část je tmavohnědá až nazelenalá. Ve stáří je hřbet tmavý až černý. Tlana je poměrně krátká, asi 1 - 1,3 krát delší než na bázi široká. Vrchní strana je hladká, bez listů a vyvýšenin. Duhovka oka je kaštanově hnědá. Zuby jsou na každé straně v mezičelisti 4 (v mládí 5), 12 - 13 v horní čelisti a 14 - 15 v dolní čelisti. Hlavní tylové štítky tvoří 1 (2) nevýrazné příčné řady. Dva páry těsně na sebe navazujících štítků tvoří čtverec, ke kterému se nepřímky žádné menší štítky. Hřbetní štít je tvořen 6 - 8 podélnými a 17 - 20 příčnými řadami štítků, je výrazně oddělen od šijových štítků. Střední pár hřbetních štítků nese v oblasti kořene ocasu žádné podélné kýly, horní část ocasního kořene je hladká. Příčná řada zvětšených štítků, oddělujících vpředu hrdelní štít od hřbišního štítu, je velmi výrazná.

V přírodě se živí rybami žabami a malými savci, občas požírá i ovoce. V době rozmnožování staví samice hnízdo, do kterého snese 11 - 17 vajec, z kterých se líhnou mláďata po 95 - 105 dnech.

Chov v ZOO Liberec

Náš pár krokodýlů jsme dostali 10. 7. 2003 ze ZOO Plzeň výměnou za samice aligátora čínského. Tento pár byl sestaven už v ZOO Plzeň, kde už také odchová mláďata. Samec se vyhlíhl v listopadu roku 1995 ve Španělsku a samice v září 1994 v Barceloně. Oba krokodýlové byli přepravováni z Plzně v samostatných přepravních bednách. Cesta proběhla v pořádku a proto byli ještě téhož dne vypuštěni do expozičního terária. Terárium má rozměry: délka 4 m, šířka 2,5 - 5 m, je tvořeno vodní plochou a souší. Vodní plocha s vylezem zabírá asi 2/3 terária a hloubka bazénu je všude stejná - 60 cm.

Souš je podél celého terária má na šíři asi 1 - 1,5 m. Souš tvoří topný kámen regulovatelný mimo terárium, dvě výhřevné lampy - každá na jiné straně souše, větve a substrát (tvoří ho písek, listy a mulčovací kůra), který navyšujeme v době kladení vajec o větší množství umělých i živých rostlin. Do terária bylo zavedeno umělé mlžení a potok. Čistotu vody zajišťuje pískový filtr Culligan, který je 2x týdně čistěn a následně je voda doplňována zpět do bazénu dvěma průtokovými ohřivači. Teplota vody kolísá mezi 22 - 24 °C. Je to teplota celého pavilonu, kde se krokodýli nacházejí. Krokodýlové jsou většinou pod vylezem, občas se procházejí po dně bazénu, ale manipulace s nimi je dobře zvládnutelná. Dále 2x do měsíce odkalujeme dno bazénu kalovým čerpadlem. Dno bazénu je holé bez ohlázek, ale ty se ke krokodýlům dostávají z vedlejší propojené nádrže, kde jsou umístěni koi kapři. Samec se od samice odlišuje jak velikostí, tak i mohutnější stavbou hlavy. Také tvar i velikost některých zubů je patrná. Samice od začátku projevovala menší plachost, dokonce si brala potravu z peanu. Samec si do dnešní doby udržel určitou plachost při krmení. Krmíme 1 - 2x týdně hlavně rybami určité velikosti, občas podáváme i čerstvě zabitě potkany (žere je pouze samice). Do ryb přidáváme vitaminové preparáty - Viterept, Combinál AD3 a občas drcené skořápky. Lampy s UV zářením nepoužíváme a zatím se neprojevil žádné negativní změny či poruchy.

Odchov krokodýlů

Sice jsme věděli, že v ZOO Plzeň už tento pár odchová nějaká mláďata, že se ale začnou projevovat už v na jaře příštího roku jsme nedoufali. Přesto jsme koncem roku 2003 zvýšili vrstvu substrátu. Aktivita se začala objevovat u samice v únoru r. 2004 a vystupovala agresivitou v březnu. Ta se začínala projevovat vždy, když jsme vešli do terária. Vylézala z vody, zastražovala nás a při vlhčení substrátu jej zuřivě bránila. Potravu si brala dále z peanu, jen množství se trochu snížilo. Zvýšili jsme přísun vitamínů a více ji pozorovali. Koncem března jsme opět přisypali substrát. Samice přestala žrát 5. 4. 2004 a od té doby se plně věnovala stavbě hnízda. Snažila se nahnout všechnu substrát do středu souše a také se jí to dařilo. Hnízdo bylo 1,5 m dlouhé, 1 m široké a na výšku mělo 50 - 70 cm. Klást začala v noci z 11. na 12. 4. 2004 a ráno v 8.00 bylo nalezeno 25 vajec, zabíraných 20 cm pod povrchem. Vejce jsme opatrně vyhrabali, očistili od substrátu a v nezměněné poloze umístili do plastových dóz, zahrabali jsme je asi z 2/3 do mírně navlhčeného vermikulitu a uložili do inkubátoru. V něm jsme udržovali teplotu na 30 °C s vlhkostí mezi 90 - 95 %. Dvě vejce byla poškozená už při snůšce a také se do 10 dnů od snůšky začala propadat. Rozborem jsme zjistili u prvního vejce jeho neoplozenost a u druhého začal vývoj. Asi po 40 dnech vývoje se začaly objevovat tmavé skvrny na některých vejcích, známka vývoje.

1. mládě - 16. 7. 2004 (tj. 95 den inkubace) jsme si všimli malé praskliny na jednom vejci, asi po 1 hodině se začal krokodýlek dostávat ven, celé líhnutí mu trvalo až do rána příštího dne. V 9.15 jsme krokodýlka vyndali ze zbytku vajíčka, ošetřili jsme mu pupek, vaječný žloutek byl vstřebán a umístili jsme ho do plastové nádrže, kde byla voda v 2/3 - vyhřívána na 29 °C a souš s lampou. První dny jsme do vody přidávali heřmánek z důvodu možného zanicení pupku. 23. 7. 2004 jsme mládě zvážili - 35 g a jeho délka činila 20 cm. V odpoledních hodinách jsme mu nabídli 4 cvrčky, posypané vitaminovou směsí a okamžitě je ulovil. Od toho dne začal dostávat 3x týdně cvrčky s vitamíny. Až do půli září dostával cvrčky s kobylkami a poté jsme začali nabízet i holáčka myši, malé plevelné rybky průměrné velikosti. 16. 9. 2004 byl krokodýlek přemístěn do většího expozičního terária o rozměrech 80 x 60 x 40, kde měl souš vytvořenou z kamenů a lampu na vyhřívání. Zprvu se schovával za kameny, ale brzo se osmělil. Potravu přijímal bez problémů. Koncem ledna 2005 měří 40 cm jeho váha je už 206 g. Začíná pomalu přerůstat možnosti terária a uvažujeme o jeho přemístění do většího.

2. mládě - 27. 7. 04 jsme začali prosvěcovat zbývající vejce z důvodu možného oplození dalších vajec. Asi na 5 vejcích se objevily tmavé skvrny ukazující na vývoj zárodku. Protože to bylo už 106 den a také delší doba od vylíhnutí prvního mláděte, rozhodli jsme se jedno vejce uměle otevřít. Našli jsme v něm živé mládě, které mělo ještě nevstříbaný váček. Vejce jsme uzavřeli, zvýšili vlhkost při inkubaci a občas jsme ho kontrolovali. 112 den jsme se rozhodli, že mládě vyjmeme z vajíčka, ale mládě nás předběhlo. Začalo se klubat samo, proto jsme ho nechali, aby vylezlo. Následná kontrola bohužel skončila nezdarem. Mládě jsme našli mrtvé. Zbylá vejce jsme otevřeli asi o 14 dní později a našli jsme 3 plně vyvinutá (bohužel mrtvá) mláďata a jedno v částečném vývoji. I tak si myslíme, že jsme udělali maximum. U našeho páru se projevila aktivita zase koncem roku 2004, a to několika pářeními, tak doufáme, že tento první krokodýlek nebude jediným mládětem odchovaným v Liberecké ZOO.

Váhové přírůstky u mláděte

23. 7. 2004	35 g	20 cm
2. 9. 2004	53 g	
18. 9. 2004	60 g	
15. 11. 2004	96 g	28,5 cm
9. 12. 2004	127 g	
7. 1. 2005	169 g	37 cm

vejce č.	délka	šířka	váha g.	oplozenost
1.	60	40	52	ne
2.	69	42,5	?	ano
3.	?	?	?	1. mládě
4.	?	?	?	2. mládě
5.	60	42	?	ne
6.	70	45	52,5	ano
7.	66	45	50,9	ne
8.	65	45	56,6	?
9.	62	43	43,7	ano
10.	66	44	52,6	ne
11.	63	42	41,2	ne
12.	65	45	41,8	ano
13.	63	45	51	ano
14.	65	46	54,1	ano
15.	60	43	42,9	ne
16.	68	45	43,9	ne
17.	72	45	38,3	ne
18.	68	45	47,5	ano
19.	70	46	54	ne
20.	73	46	55,3	ano
21.	62	42	29,2	ne

22.	70	46	52,2	ne
23.	70	48	49,2	ne
24.	66	45	43,4	ne
25.	72	46	56,2	ne
Průměr	66,3	44,4	46,6	40%

Váha celé snůšky činila 1 165 gramů.

Použitá literatura: Krokodýlové - přežívající současníci dinosaurů - RATIO

Zpracoval: Vlček Aleš

1. Snůška 25 vajec nakladená 12. 4. 2004

2. Vejce jsou očištěná a připravená na inkubaci v substrátu - vermikulitu

3. Vajíčka v inkubátoru, patrně jsou změny značící oplozenost

4. Mládě 2 dny po vylíhnutí

Neupraveně převzato z časopisu Já mám koně...

Koně s černobílým pruhováním patří neodmyslitelně k živému inventáři každé renomované zoologické zahrady. Svým vzhledem upoutají pozornost velké většiny návštěvníků, patří k těm druhům, na něž může hrdě ukázat i dítě ještě ne školou povinné s tím, že zná jeho jméno. Pravda, někdy si je splete s žirafou (což není pouze a výhradně dětská výsada), ale jedno vi jistě – stojí před výběhem „koníčků v pyžamu“.

Nabízí se však i jiný úhel pohledu. Pokud má obdivovatel divokých zvířat chovaných v podmínkách zoologické zahrady dostatečně rozvinutou fantazii, dokáže si je umístit do jejich typického prostředí. Dobře řešená expozice mu jeho představy ještě více usnadní a výsledný efekt se dostaví záhy – zájem o daný druh se stává bezprostřednějším, potom už nestačí jen stisknout spoušť, případně si kvalitu snímku zkontrolovat na display digitálního fotoaparátu a zvolna přejít k dalšímu z výběhů. Najednou je tu zájem o jednotlivá zvířata, o to jak vypadají, čím se od sebe odlišují, co právě dělají. A je jen málo druhů s tak typickými a signifikantními znaky pro ony představy jako jsou právě zebry. Obraz velkých černobílých stád na pozadí zelené africké savany si dokáže vybavit snad každý. Putují na dlouhé vzdálenosti za lepší pastvou, překonávají široké řeky, vzdorují přívalům vody v období dešťů a trpí nedostatkem v době delšího sucha, navíc vystaveny neustálému tlaku lovcích smeček lvů a hyen. Tyto podmínky, ač se často zdají kruté, jsou jim vlastní, v průběhu evoluce se jim přizpůsobily a toto prostředí zvolily za své. A dlužno dodat, že bez negativních zásahů člověka jsou schopny nejen přežít, ale jako druh být zároveň velmi úspěšné.

Zebra Chapmanova je jedním z poddruhů zebry stepní – v současnosti nejrozšířenějšího druhu divokých koní planety. Domovem jsou jí jihoafrické savany v oblasti Transvaalu a Damaralandu, kde migruje mezi jednotlivými sezónními pastvinami, tak jak je to pro ni typické i v ostatních částech světadla. Velká stáda zebek známá ze záběrů z divoké přírody, jsou ve skutečnosti složena z malých rodinných skupin vedených dominantním – harémovým – hřebcem. Ten si bedlivě hlídá několik klisen, brání je před svými konkurenty a v případě, že dojde k roztroušení rodinného stáda, například po útoku lvů, aktivně jednotlivé samice hledá a shání dohromady. Mladí hřebci, kteří ještě nedospěli k založení vlastního harému, ale jsou zároveň již příliš vyspělí na to, aby je dominantní hřelec strpěl ve své společnosti, odcházejí a vytvářejí vlastní uskupení – tzv. bakalářská stáda. V těchto početně nevelkých jednotkách dále vyspívají, silí, získávají cenné zkušenosti ve vzájemných rituálních soubojích a připravují se na dobu, kdy budou sami schopni vytvořit si vlastní rodinnou skupinu, což není nikterak jednoduchá záležitost, jak by se mohlo na první pohled zdát. Mladý hřelec se musí pokusit unést dceru vůdce harému, což samozřejmě vždy vyvolá podrážděnou reakci dominantního samce. Oba se utkávají v soubojích, při kterých využívají zuby a kopyta a v nichž nápadník musí přesvědčit otce své vyvolené, že je jí opravdu „hoden“. K vybudování vlastního harému, stejně jako k jeho udržení, musí hřelec takových soubojů podstoupit mnoho, také proto je potom při jeho obraně velmi zodpovědný, odvážný a, když to okolnosti vyžadují, agresivní. Takto aktivní a namáhavý způsob života jej však brzy vyčerpá a v momentě, kdy už není schopen svou roli plnit, je vystřídán jiným samcem, který přebere celou jeho rodinnou skupinu.

Život ve stádech je na otevřených pláních afrických savan výhodou. Zebry mají dokonale pracovaný sociální systém, ve kterém má každý jedinec své místo a svým způsobem na něm závisí přežití ostatních. Je možné pozorovat hřebce, kterak organizované a velmi efektivně brání klisny s hříbaty před lovcími hyenami a hyenovými psy, které dokonce aktivně napadají a odhánějí. Tento příklad je zřejmým a viditelným dokladem toho, jak jsou spolu jednotliví členové stáda

schopni komunikovat a vzájemně se podporovat. Následovat může celá řada dalších. V průběhu společných aktivit (napájení, prachové koupele) stojí vždy jedno zvíře na stráž stranou od ostatních a v případě blížícího se nebezpečí způsobí poplach voláním, které se mnohem více podobá vysoko položenému štěkání než řehtání koni. Také v době spánku, jemuž se zebry oddávají ve zhruba dvouhodinových intervalech během noci a kdy dokáží spát velmi tvrdě, je nutné ochránit stádo před útokem šelem, což opět obstarají napjaté smysly některého, bez konfliktů zvoleného, jedince. Přežití na africké savaně není jednoduché, přírodní zákony jsou zde tvrdé, platí pro každého a neumožňují žádné výjimky. Jediná možnost, jak zde obstát, je přizpůsobit se a zvolit správnou strategii.

O několik tisíc kilometrů severněji řeší stádo zebek v zoologické zahradě v Liberci úplně jiné problémy. Sice nemusejí mít strach z predátorů ani z dlouho trvajících období sucha, kdy se často nedostává potřebného množství potravy, zato jim však nezbývá než se vypořádat s omezenou možností pohybu ve svém výběhu, podzimními plískanicemi a metrovými závěsemi sněhu během zimy. I tady ale v průběhu desetiletí prokázaly obdivuhodnou odolnost a všechny nástrahy středoevropského horského prostředí úspěšně překonaly.

První zebry dorazily do zoo pod Ještědem už v roce 1970. Hřelec Yao a klisny Maoé a Éloa se narodili v Africe a během svého působení zde položili základ chovu, který se udržel až do dnešních dnů. Maoé dala ve spojení s Yaem celkem deset hříbat, tato linie se udržela až doposud prostřednictvím dvou vnuček – Mony Lisy a Miou – Miou. V průběhu následujících pětadvaceti let se tu vystrídalo několik generací a počet odchovaných hříbat se zvolna blíží stovce. Vůdce stáda Robin letos završil dvacátý rok svého života a své vůdčí postavení si, díky vůli chovatelů, udržel doposud, což by se v mu na afrických pláních samozřejmě v žádném případě nepodařilo. Stará se o skupinu pěti klisen a na podzim očekává narození jeho, možná posledního, potomka. Posledního proto, že s přibývajícím věkem přibývají i problémy, a i když se stále těší slušné kondici, výsledky v chovu naznačují, že bude muset být v brzké době nahrazen jiným hřebcem, který převeze kontrolu nad jeho harémem.

Každodenní kontakt se zebry umožní chovatelům rozeznat je nejen fyzicky, ale objevit v nich osobnost. Bez jakékoliv tendence antropomorfizovat je naprosto zřejmé, že každá z nich je jiná, každá z nich má své místo v hierarchii svého stáda a s ní bezprostředně souvisí i její projevy. Nejnázřejší postavená klisna, Keňa, která je nucena být ve všech činnostech tou poslední, obrací svůj zájem k ošetřovatelům, je jediná kontaktní, nevadí jí dotek lidské ruky, dokonce by se dala říci, že jej sama vyhledává. Naopak k hříbatům a buvolcům běločelým, kteří sdílejí se zebry jeden výběh, je často agresivní, u nich se snaží vydobýt respekt. Její chování je naprosto typické, je absolutním opakem klidné a vyrovnané Mony Lisy, která nikdy nevyhledává žádné konflikty a pokud se k nějakému přeci jen připlete, řeší jej mírně, nehystericky.

Sám za sebe bych přál každému, aby měl čas a možnost strávit několik hodin pozorováním zebek, byť jen v podmínkách zoologické zahrady. Pravděpodobně by přišel na to, jak moc zábavná je to činnost, pokoušet se najít jednotlivce mezi jejich pruhováním, originálním, a přesto vypadajícím úplně stejně, sledovat jejich pohyby či mimiku při častých setkáních. Udělat si vlastní představu o jejich pohledu na život ve zdejším zeměpisných šířkách, zkrátka najít mezi nimi svůj vlastní černobílý svět...

Zpracoval: Luboš Melichar

Propagace ZOO Liberec

Oddělení ředitele:

ředitel - MVDr. David Nejedlo

asistentka a vedoucí oddělení ředitele - Ivana Jandová

úsek pro styk s veřejností - Kamila Nová

úsek pro styk s veřejností - Lada Sedláčková

zoopes Bára

Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace patří mezi významná kulturní zařízení města Liberec. Díky ucelené kolekci vzácných zvířat, novým expozicím i celkovému rozložení, je známa nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí.

Dobrá spolupráce s médií nám umožňuje pravidelnou informovanost nejen v oblastních, ale i celostátních médiích. Spolupracujeme s TV Prima, Genus TV, Terra TV, NOVA, RTMedia, Českou televizí, rádiem RCL, Českým rozhlasem Radiožurnál, Českým rozhlasem Sever, rádiem Černá Hora, Impuls, Český rozhlas 2 Praha, dále s deníky - Liberecký den a Bohemia SD magazin, Právo, Mladá fronta a další. Pravidelná je i spolupráce s redakční radou Zpravodaje liberecké radnice a Týdnem v Liberci, který vydává Genus TV.

Prezentaci jsme měli v turistickém průvodci Kompas - Cestovní ruch 2004/2005, v Průvodci po Čechách „Jizerské hory s mapovým atlasem“ a akci „Zdarma do ZOO“, v kulturním průvodci o České kultuře, slovenském katalogu Relax či časopise Lev.

ZOO Liberec spolupracovala na zpracování multimedialní učebnice zaměřené na výuku přírodopisu a ekolog. výchovy, která bude po vyhotovení volně přístupna na serveru University Palackého v Olomouci.

Na webových stránkách informační služby ČR Evropské databanky byly uvedeny informace o ZOO Liberec v českém a německém jazyce. Nechyběla ani prezentace v informačním systému Infohelp a na teletextové Panorámě.

Důležitou propagací jsou i naše internetové stránky v českém a anglickém jazyce. V roce 2004 je navštívilo celkem 1 737 020 zájemců z celého světa.

Jako člen Unie českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZ) je Liberecká ZOO součástí Vyroční zprávy, do které každoročně přispíváme.

Reklamní letáčky jsme mj. umístili v cyklobusech a na reklamních plochách ve všech autobusech MHD Jablonec nad Nisou. Ve spolupráci s firmou Elset Liberec byl instalován billboard - bílých tygrů ve Cvikově, okrese Česká Lipa.

Novinkou nejen na trhu, ale i v propagačních materiálech je tzv. PINKG - papírky na žvýkačky, kde jsou na 10 druhích umístěny fotografie zvířat žijících v ZOO Liberec a kreslené obrázky pana Petra Urbana.

Libereckou ZOO navštívila Ing. arch. M. Procházková z kanceláře TU Liberec a požádala o konzultaci při realizaci nové ZOO v Řecku, v Athénách.

Hokejovému klubu Bílí tygři jsme věnovali propagační materiál, který byl předán zástupcům přátelského hokejového turnaje a starostům měst Dallas a Chicago.

Naše spolupráce se rozšířila i s odborem cestovního ruchu Magistrátu města Liberec, a to při výrobě plakátů a kalendářů. Pro propagaci ZOO jsme natočili a vydali nové DVD.

Zoologická zahrada Liberec je členem Unie českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZ), Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA), členy odborných komisí Evropského záchovného programu (EEP) v rámci EAZA, členem Světové unie zoologických zahrad a akvárií (WAZA) a členem Unie stanic pro záchranu živočichů ČR.

*Euroregion Nisa
Participation in the fourth year of trade fair
Euroregion Tour*

Nejvýznamnější akce ZOO Liberec

Začátek roku byl ve znamení transportu našich lachtanů do ZOO Praha z důvodu rekonstrukce bazénu a jeho okolí.

V měsíci únoru oslovila ZOO Liberec firma SKICOMP, která v Liberci pořádala Světový pohár v severské kombinaci, část vstupného této akce byla věnována na chov přiznané severního.

Pro zvýšení počtu školních zájezdů a pro lepší využití výuky studentů a dětí jsme připravili pro jejich odborný doprovod vstup do naší ZOO zdarma.

Oslovil nás i deník Mladá fronta Dnes, který společně se zábavním střediskem Centrum Babylon připravil soutěž

*Fun Expo v zábavním centru Babylon
Fun Expo presentation in entertainment centre „Babylon“*

autogramiáda zpěváka Meleha Zbirky
singer Melex Zbirka

„Regionální tipy pro volný čas“. Cílem celé soutěže byla propagace zajímavých cílů v kraji. Vyvrcholením celé čtenářské akce byla zábavná show v Centru Babylon, kterého jsme se zúčastnili s prezentačním stánkem.

V měsíci březnu k nám zavítali studenti pedagogické fakulty Liberec v rámci výuky předmětu Didaktika přírodovědy pro budoucí učitele na I. stupni ZŠ.

Dne 16. března bylo provedeno v ZOO Liberec místní šetření licenční komise ve věci vydání licence Zoologické zahradě Liberec dle zákona 162/2003 Sb. o podmínkách provozování zoologických zahrad (zákon o zoologických zahradách). Licenční komise neshledala žádné závady a ve svém závěru se velmi pochvalně vyjádřila o vysoké úrovni Liberecké ZOO a jejím řízení. Komise doporučila Ministerstvu životního prostředí ČR udělit licenci k provozování ZOO Liberec.

Už potřetí jsme se zúčastnili vědomostní soutěže „SOVA – Seznam se a vyhrať“ pro žáky 5. tříd v Kulturním a společenském centru Lidové sady Liberec. Smyslem celé soutěže je seznámit děti se zajímavými kulturními zařízeními a zvýšit jejich zájem o kulturní dění v našem městě.

Do soutěže jsme připravili 50 otázek ze života zvířat v Liberecké ZOO.

V měsíci dubnu jsme společně s rádiem RCL vyhlásili soutěž ke druhým narozeninám bílých tygrů (nar. 10. 5. 2002). Básničky a výkresy byly vystaveny ve výstavní síni a v pavilonu šelem.

Každoročně se přihlašujeme do soutěže zoologických zahrad o „Odchovek a Expozici roku“. Šlo o jubilejní 10 ročník. Expozice roku jsme se tento rok neúčastnili, za soutěž odchovek roku jsme však získali v kategorii A – savci - druhé místo za odchov samičky nahura modrého.

Při příležitosti Dne země nás požádalo MŽP Praha, odbor vnějších vztahů o spolupráci při organizaci internetové vědomostní soutěže pro děti, zaměřenou na životní prostředí. Druhé kolo této soutěže bylo zaměřeno na návrat velkých šelem do ČR.

Také občanské sdružení Společnost přátel přírody nás požádalo při oslavě Dne země o účast na jejich akci. Zúčastnili jsme se s dravým ptákem - orlem skalním. Součástí této akce bylo vyhlášení soutěže „Planeta zvířat“. Vítězný kolektiv si prohlédl ZOO a některé výtvořky z této akce byly vystaveny v pavilonu žiraf.

dětský den v ZOO
Children's day

Po vydání článků o našich zvířatech v časopise EAZA News (takin zlatý, orlosup bradatý) nás navštívilo 7 britských příznivců zoologických zahrad, nejvíce se zajímali o zmíněné takiny zlaté.

V polovině května nás navštívili mladí reportéři ze 6. - 9. třídy a zajímali se o dění v ZOO, práci na jednotlivých úsecích a v centrální kuchyni.

Na konci měsíce května jsme oslavili „Den dětí“ s rádiem RCL a Poštovní spořitelnou. Hostem akce byl zpěvák Miro Zbirka, který pokřtil narozené tučňáky.

V květnu byli dovezeni zpět do zahrady lachtani hrivnati. Umístění byli do provizorního bazénu.

V rámci realizace společných projektů s MŽP ČR nás navštívil pan ministr RNDr. Libor Ambrozek. Prohlédl si ZOO - Sovi stezku, bazén pro lachtany a zajímal se o plány na realizaci střediska ekologické výchovy.

V měsíci červnu jsme v rámci vzájemné propagační spolupráce poskytli zlevněný vstup pro účastníky a doprovod IV. turnaje v házené Megacup Minihandball Liberec 2004, který byl současně i Mistrovstvím ČR v házené. Zlevněný vstup do ZOO jsme poskytli i účastníkům florbalového turnaje mládeže - Nisa open 2004. Na obou sportovních akcích byly vystaveny prezentační materiály o Liberecké ZOO.

Volné vstupenky jsme na požádání Magistrátu města Liberec poskytli účastníkům 40. ročníku celostátních sportovních her pro sluchově postižené žactvo v Liberci.

Začali jsme spolupracovat s kreslířem Petrem Urbanem. První akcí bylo polepení obrázků se zvířecími motivy na vláček, který jezdí v dolní části ZOO, darovací smlouva a umístění tématických obrázků na novou Sovi stezku a k novému bazénu lachtanů.

Spolupráci s Centrem Babylon jsme rozšířili výměnou letáček a propagací v jejich historické tramvaji.

V červenci jsme otevřeli novou Sovi stezku a bažantnici. Slavnostního otevření se zúčastnilo mnoho vzácných hostů. Jednou z nejvýznamnějších akcí v Liberecké ZOO byly křtiny (11. srpna 2004) narozeného samečka takina zlatého, který se stal vůbec prvním odchovaným mládětem tohoto vzácného druhu na evropském kontinentu. Malý takin, narozený v červnu, dostal jméno Golda a kmotrem mu byl primátor města Liberce Ing. Jiří Kittner. Kmotry rodičů Adama a Evy jsou předseda senátu pan MUDr. Přemysl Sobotka a poslanec Parlamentu ČR pan Tomáš Hasil, kteří se akce také zúčastnili.

Navštívili jsme Fakultní nemocnici v Praze Motole, její hematologické oddělení, kde jsme se mimo jiné setkali s malým pacientem Kryštofem Hlaváčem.

křtiny takina zlatého
Christening party of Golden Takin

Na konci srpna proběhla akce „Prázdniny až do konce“ s rádiem RCL, hostem byla zpěvačka Heidi Janků. Ta se zároveň stala kmotrou narozené samičky osla somálského a dala jí jméno Anya. Při této příležitosti byla vyhlášena prázdninová fotografická soutěž.

Podruhé jsme se zúčastnili prezentace na Fun Expo a Dni otevřených dveří v Centru Babylon v Liberci.

V říjnu jsme se prezentovali na 3. Mezinárodním veletrhu domácích zvířat a chovatelských potřeb Praha Letňany - ZOO Expo propagačním stánkem.

Po několika letech byl opět obnoven Sokolnický kroužek, který vedou chovatelé úseku dravých ptáků. Zájemci zde mají jedinečnou možnost práce s dravými ptáky, aktivního využití volného času a podnícení dobrého vztahu k přírodě.

Proběhla také další vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky - učitele přírodopisu - ZŠ Jablonečka a Liberečka.

V polovině října jsme se zúčastnili semináře týkajícího se projektu Evropské unie „Zvířata lidem“, který realizovala ZOO Děčín za podpory Společného fondu malých projektů v německém městě Chemnitz.

15. října oslavila šimpanzí samička Majoránka své osmé narozeniny. Uspořádali jsme jí oslavu s ukázkami malovaných obrázků, které společně se svými šimpanzími kamarády namalovala.

ZOO Liberec vypsal pro studenty Střední umělecko-průmyslové školy a VOS Jablonec n. N. pod vedením pana ředitele, ak. sochaře Jiřího Dostála, soutěž na téma Logo - značka, nová tvář ZOO Liberec. Cílem soutěže bylo navrhnout logo, které by jednoduchým, jedinečným výtvarným vyjádřením charakterizovalo Libereckou ZOO. Dne 1. prosince se pak na Magistrátu města Liberec sešla komise ve složení: Ing. Jiří Kittner, primátor města Liberec; Dagmar Heřusová, náměstkyně primátora; akademický sochař Jiří Dostál, ředitel SUPŠ Jablonec n. N.; akademický sochař Ivan Kolman; akademická malířka Marcela Poloprudská; Ing. Zdeněk Santner a MVDr. David Nejedlo, ředitel ZOO Liberec, která vybrala nové logo pro ZOO Liberec. Návrhů se sešlo mnoho, proto nebyl výběr jednoduchý. Komisi nakonec nejvíce oslovil návrh studenta třetího ročníku, pana Štěpána Váleckého, který předložil jednoduchý, graficky zpracovaný návrh, porotou pracovně pojmenovaný „Symbol spokojeného zvířete“.

V měsíci listopadu jsme slavnostně otevřeli bazén pro lachtany a ubikaci pro malé šelmy. Tato akce se zúčastnili zástupci Statutárního města Liberec v čele s primátorem Ing. Jiřím Kittnerem, zástupci Libereckého kraje a mnoho dalších významných hostů.

Začali jsme spolupracovat s českým časopisem o koních a lidech kolem nich Já mám koně ... Mimo příspěvků o chovaných koňovitých druzích jsme s tímto novým časopisem uspořádali akci „Den s časopisem

vyhlášení vítězů fotografické soutěže
winners of the photographic competition

osmé narozeniny šimpanzice Majoránky
Celebration of 8th birthday of chimpanzee Majoránka

Já mám koně ...“. I když nám moc nepřálo počasí akce byla velice zajímavá. Návštěvníci se mohli těšit na spoustu zajímavostí o životě koňovitých, mohli si vyrobit malý suvenýr, shlédnout ukázky lebek, krmení pro koňovité, jezdecká sedla apod. Těto akci předcházela soutěžní kvíz v časopise o zajímavé ceny.

Mikuláš v ZOO
Santa Claus in the ZOO

Koňská stezka v ZOO Liberec
weekend event with cooperation of magazine „Já mám koně ...“

Každoroční akcí je „Mikuláš v ZOO“. Akce je oblíbená zejména u malých návštěvníků. Děti dostaly mikulášskou nadílku a mohly si zasoutěžit a zazpívat. Také zdobení vánočních stromků s mateřskými školami se stalo v ZOO Liberec tradicí.

Před vánočními svátky přijelo za zvířátky 27 žáků z výběrové jazykové školy ze ZŠ v Kutné Hoře a přivezli několik kilogramů ovoce a zeleniny. Provedli jsme je centrální kuchyní a dolní částí ZOO.

Studijní cesty, účasti na zasedáních

- 11. - 16. 5. 2004 - studijní cesta propagačních pracovníků po dánských zoo (Aalborg, Givskud, Odense, Kodaň)
- 26. - 28. 5. 2004 - Valná hromada proběhla tentokrát v ZOO Zlín - Lešná
- 24. - 26. 6. 2004 - Zasedání českých, slovenských a polských ZOO v ZOO Gdaňsk, Polsko
- 21. - 25. 9. 2004 - Výroční konference EAZA Kolmarden, Švédsko
- 25. 10. - 10. 11. 2004 - Výroční konference WAZA Taipei, Taiwan

Návštěvnost ZOO Liberec

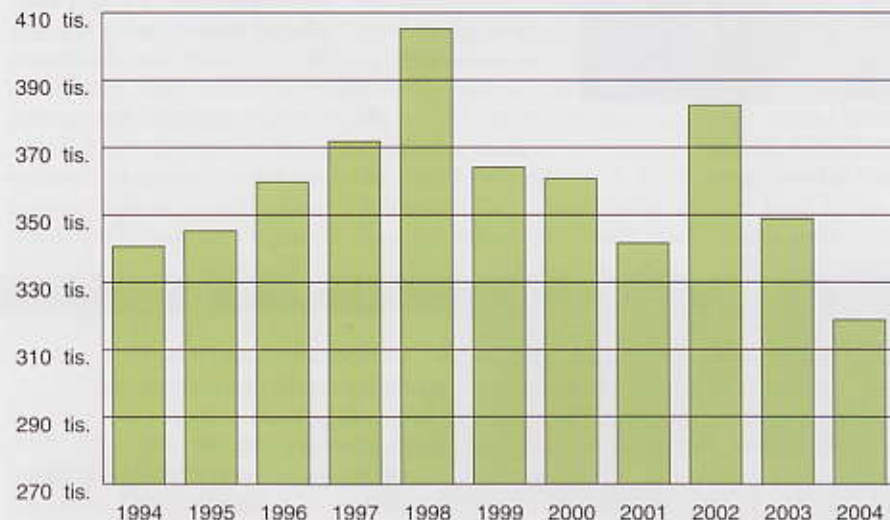
(Attendance ZOO)

	rok 2003	rok 2004
počet návštěvníků	349 351	318 817

Roční návštěvnost 318 817 osob lze zhodnotit jako podprůměrnou. Jde o nejmenší návštěvnost za posledních 10 let. Téměř všechny české zoologické zahrady zaznamenaly v loňském roce propad návštěvnosti, způsobený nepříznivým vývojem počasí v první třetině roku. Druhým faktorem, který silně ovlivnil příjezd návštěvníků v Liberci byla omezení, způsobená rozsáhlou výstavbou v centru zahrady a s tím spojená absence jedné z největších atrakcí – expozice a ukázek výeviku a krmení lachtanů.

Grafické vyjádření návštěvnosti ZOO Liberec

v tisících návštěvnících za roky 1994 - 2004

Internetová prezentace ZOO Liberec

www.zooliberec.cz

I v roce 2004 byla internetová prezentace významnou složkou propagace Liberecké zoologické zahrady. Její internetové stránky navštívilo přes 1.500.000 našich i zahraničních uživatelů.

Významným krokem v této oblasti bylo rozšíření stávající české verze o stejně podrobnou a svým rozsahem nezměněnou anglickou verzi.

Tímto krokem se podstatně rozšířila možnost komunikace se zahraničními návštěvníky internetových stránek Liberecké ZOO, což se projevilo ve statistikách sledovanosti.

V dalším období tuto ojedinělou svým obsahem a rozsahem internetovou prezentaci čeká výrazná rekonstrukce, jejíž hlavním úkolem bude doplnění o multifunkční prvky.

Realizační team
SKK TRADE s. r. o.

Průběh 2004		
Měsíc	Měsíční emfity	
	Návšty	
Prosinec 2004		162821
Listopad 2004		153001
Říjen 2004		143447
Září 2004		131490
Srpen 2004		147082
Červenec 2004		156709
Červen 2004		143129
Květen 2004		158178
Duben 2004		138291
Březen 2004		149372
Únor 2004		127120
Leden 2004		132758
Čásum		1737920

Technické oddělení:

vedoucí technického oddělení - Stanislav Jíra
 technické oddělení - Pavel Pěček

a) Výstavba chovných zařízení – investiční činnost

- Volné ustájení slonů - technické zhodnocení
- „Náš nový domov“ rekonstrukce sociálního zařízení – technické zhodnocení
- Rekonstrukce environmentálního centra ZOO Liberec
- 1. etapa - „Sovi stezka“ dokončena 20. 6. 2004
- 2. etapa - „Ubikace lachtanů“ a „Malé šelmy“ dokončeno 15. 10. 2004
- Slavnostní otevření celého centra proběhlo 15. 11. 2004.

Na investici „Rekonstrukce environmentálního centra ZOO Liberec“ byly sduženy finanční prostředky „Státního fondu životního prostředí ČR“ ve výši 80 %, Magistrátu města Liberec a ZOO Liberec. Část investičních prostředků byla použita na rozšíření informačních technologií.

b) Projektová dokumentace

V rámci rozpočtu vypracoval projektant studii na rekonstrukci stravovacích zařízení „Gibon bar“ a „Čapí hnízdo“ a zřízení a umístění dětské ZOO.

c) Opravy a udržování chovných a obslužných zařízení

vedoucí dílen - Bedřich Deliš
 truhlář - Petr Krejsa

zámečník - Milan Novák
 elektrikář - Jindřich Marek

Opravy a práce provedeny pracovníky údržby

- oprava stání antilop – hospodářský pavilon
- oprava oplocení – kozy šrouborohé
- výroba a montáž napáječek pro šimpanze a orangutany
- zhotovení stolů a polic v rekonstruovaném skleníku
- výroba transportních beden pro šimpanze
- výměna polic a parkosů - malé opice + výběhy irbisů
- výroba krmítek na stájích
- úprava poutače a osazení
- výroba vrat a osazení – dvorečky velbloudů
- zhotovení polic na množení květin
- zhotovení a osazení krmných jeslí – stání bonga
- zabudování vrat do oplocení výběhu kozorožce dagestánského
- opravy palisád – výběh žiraf
- vybudování provizorního bazénu pro lachtany
- oplocení hospodářského dvora – palisáda
- oprava čerpadel včetně roštů a rozvodů užitkové vody
- zřízení provizorního přístřešku skladu PHM z důvodu rekonstrukce stávajícího skladu
- doplnění pletiva ve výběhu takinů zlatých
- výroba a osazení konstrukce pro umístění terárii v Pavilonu tropů
- výroba a montáž žebříků na skály u pavliánů
- běžné údržbařské práce v areálu ZOO – elektrikářské, zámečnické, truhlářské, instalatérské
- opravy dětských zařízení

Práci provádějí 2 zámečníci, 1 truhlář, 1 elektrikář.

Náklady na vlastní opravy jsou v rozpočtu v materiálových a mzdových nákladech.

Opravy a práce provedené dodavatelsky

- oprava sociálního zařízení – šatna u dravých ptáků
- rekonstrukce osvětlení kanceláři provozu
- opravy umělých skal včetně doplnění
- opravy a rekonstrukce klecí irbisů 2. etapa
- renovace venkovních výběhů irbisů 1. etapa
- odvodnění bazénků – draví ptáci
- oprava kamerového systému – parkoviště
- oprava ohradníků pavilonu opic + plameňáků
- servis a oprava čerpadel užitkové vody
- oprava podlahové konstrukce zimoviště
- oprava komunikací
- oprava skla v Pavilonu tropů
- výroba vytápění - venkovní výběh tamarinů
- výměna sítě v Pavilonu tropů - vnitřní a venkovní klece
- doplnění sítě - bazantnice
- úpravy dvora - zemní práce

původní Sovi stezka
 original Oels path

rekonstruovaná Sovi stezka
 Oels path after the reconstruction

- oprava kanalizace ve výběhu velkých šelem
- opravy střech a okapů v areálu ZOO
- oprava požárního hydrantu
- oprava topení – hospodářská budova
- opravy dopravních prostředků
- drobné stavební opravy v areálu ZOO
- opravy plotů v areálu ZOO
- malířské opravy
- natěračské opravy
- revize požárního vodovodu, měření spalin,
- revize kotelen a elektro

rekonstruovaný bazén pro lachtany
Sea Lions pool after the reconstruction

BOZ - PO - zajišťuje firma Kohout ve spolupráci s technikem ZOO.

d) Doprava a úklid

řidiči - Karel Slavík
Karel Kestler
Svatopluk Šhon

manipulační dělníci - Zdeněk Vavřích
Radek Hrabar

uklízečka
Eva Janečková

Při úklidových pracích vypomáhá po dohodě s městem malá skupina, která vykonává „Veřejně prospěšné práce“.

- Výkony vlastní dopravy a úklidu - tj. zajišťování sjízdnosti cest a schůdnosti chodníků, zametání cest a hrabání listí, transporty zvířat, transporty biologických vzorků, odvoz veškerých odpadů, navážení a rozvoz krmiv po ZOO, navážení okusů.
- V květnu se zahajuje dovoz zelené píce.
- Vlastní doprava zajišťuje i navážení materiálu na údržbu.

- Pravidelné čištění vodního toku, jezírka a údržba ostrůvků.
- Sezónní vypouštění a napouštění užitkového vodovodu, zprovoznění vodotrysku na jezírku.
- Kontroly STK jsou provozovány dle daných termínů.
- Školení profesních řidičů a referentských zkoušek proběhlo na základě dlouhodobých plánů.
- Celý areál je udržován v čistotě, pravidelně se provádí svoz a úklid odpadků, aby bylo vytvořeno příjemné prostředí pro návštěvníky.

e) Zahradnické oddělení

Vedoucí zahradnického úseku - Miluška Flejberková
zahradníci - Miloš Smola
Karel Hembera
Stanislav Paldus

bazén pro lachtany během rekonstrukce
Sea Lions pool during the reconstruction

V pracovním poměru jsou 4 pracovníci, v sezoně je skupina posílena o 2 - 3 brigádníky. ZOO má smlouvu s místní nemocnicí a v rámci pracovní terapie dochází denně 4 - 7 pacientů na 2,5 hod. na pomocné práce.

- Náplní oddělení je ošetřování zeleně v ZOO, výsadba okrasných dřevin a květin okolo cest a péče o ně, likvidace souší a průřez větví v lesoparku, sekání trávy, doplňování mulčovací kůry.
- Ve spolupráci s odbornou firmou byly pokáceny smrky napadené kůrovcem a provedena náhradní výsadba v celé rozloze lesoparku.
- Poměrně náročná byla v letošním suchém létě závlivka, kdy velkým pomocníkem byl rozvedený užitkový vodovod po větší části ZOO, který je napájen z jezera.
- Nové výsadby - po celém areálu byla doplněna výsadba bambusů, ve spolupráci s dodavatelskou firmou jsme provedli výsadbu části stálezelené bezúdržbové střechy.
- V Pavilonu tropů byla vyměněna zemina a doplněna výsadba tropických rostlin.
- U dokončovaného objektu „Sovi stezky“ byla provedena výsadba stromů a keřů tak, aby napojila původní a novou floru.
- Byla dokončena parková úprava u památníku při vstupu do ZOO, včetně osazení skupiny žulových kamenů.

Ekonomické údaje ZOO Liberec

Ekonomické oddělení:

ekonom - Helena Kredbová
ekonom - Ing. Jiří Haláček
účetní - Hedviga Poláčková

Personální oddělení:

personalistika, ekonomika práce - Hana Hřeбенová

Pokladní Liberecké ZOO:

Věra Hůzová
Vladislava Klustová
Zdena Mátllová

Bufet Gibon + prodej suvenýrů:

Marcela Nesibová
Helena Štriglová
Naděžda Knapová
Jana Kučerová
Miroslava Novotná

Údaje o majetku ZOO Liberec

Stav k 31. 12. 2004 v tis. Kč

AKTIVA

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	164 592
Zásoby	21 757
Pohledávky	5 265
Finanční majetek	7 203
Přechodné účty aktivní	229
ÚHRN AKTIV	199 046

PASIVA

Majetkové, finanční a peněžní fondy	191 403
Hospodářský výsledek	551
Krátkodobé závazky	5 940
Přechodné účty pasivní	1 152
ÚHRN PASIV	199 046

Údaje o nákladech a výnosech

Stav k 31. 12. 2004 v tis. Kč

NÁKLADY

spotřeba mater. na opravy, zahradnický materiál	1 463
krmiva, steliva, krmná zvíř	4 786
odborná literatura	55
drobný dlouhodobý majetek	607
nákup zvířat	142
léčiva, imobilizace a zdravotnický materiál	147
energie a PHM	3 255
prodané zboží v ceně pořízení	3 772
opravy a udržování	2 943
služby vč. služeb bezpečnostní agentury - ostraha	4 214
péče veterinárních lékařů a další veter. péče	372
mzdy a ostatní soc. náklady	17 639
ostatní finanční náklady vč. DPPP	768
odpisy dlouhodobého hmotného majetku	4 588
NÁKLADY CELKEM	44 751

VÝNOSY	
vstupné	13 843
ostatní služby (nájemné, cizí reklama v ZOO)	1 080
komplexní služby pro návštěvníky (tržby za prodané zboží)	6 770
prodej zvířat	1 545
další výnosy	184
Výnosy z vlastní činnosti	23 422
príspevek zřizovatele na provoz	16 640
príspevek neinvestiční státní - účelový (na činnosti ZOO)	2 545
použití fondů ZOO	2 695
VÝNOSY CELKEM	45 302

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK, + ZISK, - ZTRÁTA 551

DARY
neinvestiční 632

SOBĚSTAČNOST 54,1 %

INVESTICE

Zdroje	
převod zůstatků fondů reprodukce z r. 2003	185
odpisy DHM	4 588
dotace zřizovatel	8 268
dotace SFŽP ČR	28 952
Zdroje celkem	41 808

Čerpání	
projektové práce	313
pořízení věcí movitých výpočetní technika	473
technické zhodnocení svěřeného majetku (např. volné stání slonů, Náš domov - sociální zař., rekonstrukce environmentálního centra)	38 802
převod zdrojů na rok 2005	2 405
Čerpání celkem	39 588

Ekonomika ZOO Liberec

od roku 1994 do roku 2004

Rok	Výnosy z vl. čin. v tis. Kč	Státní příspěvek v tis. Kč	Prisp. zřiz. v tis. Kč	Použití fondů ZOO v tis. Kč	Náklady v tis. Kč	Návštěvnost v tis. osob	Soběstačnost %
1994	9 204	880	12 500		21 430	346	42,9
1995	9 283	1 090	15 398		25 615	351	36,2
1996	13 628	1 683	14 400		28 613	368	47,6
1997	16 066	1 750	12 800		29 283	385	55,5
1998	17 095	1 840	13 197		31 030	405	55,4
1999	20 064 ^a	1 540	12 000		33 545	364	59,8
2000	20 485	2 546	14 000		36 798	361	55,7
2001	22 421 ^a	4 473	14 052		39 081	342	56,6
2002	26 391 ^a	2 904	15 584	52	42 228	383	62,5
2003	26 232 ^a	3 086	16 640	45	43 533	349	60,4
2004	24 052 ^a	2 545	16 640	2 695	44 751	319	54,1

^a z toho rez. fond 1 586 tis. Kč; ^b z toho dary invest. fond 473 tis. Kč; ^c z toho dary 1 095 fondy ZOO

^d z toho dary 365 fondy ZOO; ^e z toho dary 632 fondy ZOO

Výše soběstačnosti Zoologické zahrady Liberec v roce 2004 činí včetně darů 54,1 %. Ve snížení oproti roku 2003 se promítají nejen nižší příjmy, ale vyšší výdaje v důsledku změny DPH u většiny služeb.

Zoologické zahradě Liberec byl dán v roce 2004 účelový příspěvek ze státního rozpočtu ve výši 2 545 tis. Kč na chov ohrožených druhů světové fauny, na zapojení ZOO do systému ochrany přírody ČR, na spolupráci v rámci mezinárodních programů chovů ohrožených druhů a na podporu účasti v mezinárodních organizacích.

Dárci a sponzoři 2004 ZOO Liberec

Jednotlivci

Baláz Štefan, Lučenec	50,-	Lenková J., Státnice	500,-
MUDr. Buchtová M., Semily	5 585,-	Leitnerová E., Nová Ves n. Nis.	5 000,-
MUDr. Gillár Jaromil, Liberec	2 000,-	Ing. Matysová Z., Praha 10	30 000,-
Ing. Holická I., Brandýs n. L.	10 000,-	Praus P., Liberec	200,-
Joneš Boris, Liberec	1 000,-	Pánková M., Hotel Na Vyhliďce, Kořenov	2 500,-
Křížová E., Liberec, Harásková Z., Praha	500,-	Podrazský Dan., Sokolec	2 000,-
Kořínková M., Liberec	1 000,-	Srp Jiří, Liberec 11	2 000,-
Komárková L., Kniže T., Hradec Králové	1 320,-	Svoboda Fr. Kladno	500,-
Kadečková V., Liberec	1 000,-	Seidlová A., Praha	3 000,-
JUDr. Křeček St., Praha 2	2 000,-	Návštěvníci, Německo	998,50
Kejklíčková E., Liberec	350,-	Anonymní dárci	21 020,-

Firmy a společnosti

Gymnázium F.X. Šaldy 3N, Liberec	1 000,-	Nadace Preciosa, Jablonec n. N.	80 000,-
K - V Union, Praha 3	80 000,-	Oplatky „Doležal M.“, Chotěvice	128 750,-
Levicový klub žen Liberec, Vesec	2 000,-	Portál s.r.o., Praha	4 000,-
Ludus Czech s.r.o., Jablonec	2 250,-	Schöller zmrzlina, Dobřejiovice - Nupaky	140 000,-
Lanová dráha Ještěd, Liberec - Horní Hanychov	1 320,-	QUESTA s.r.o., Praha 10	70 000,-
Lucid s.r.o., Jablonec n. N.	10 000,-	Základní škola kpt. Jasioka, Havířov	1 000,-
Inpa - Kája Štr, Mladá Boleslav	7 300,-	ZŠ „Školní časopis HRUPKA“, Špičák - Česká Lípa 6	6 205,-
MŠ Dětská 261, Liberec - Vesec	1 990,-		
MŠ Aloisina výšina 645/55 Liberec	3 800,-		

V areálu ZOO jsou instalovány 3 schránky na anonymní peněžní dary návštěvníků. Neanonymní dárci přispívající na činnost Liberecké ZOO jsou uveřejňováni ve Výroční zprávě a na děkovné tabuli.

Celková finanční hodnota darů, sponzorských příspěvků v roce 2004 je 632 138,50 Kč.

Všem jmenovaným i nejménovaným dárcům za poskytnuté příspěvky a pomoc děkujeme.

Věříme, že nám i nadále zachováte svou přízeň a svůj zájem.

ZOO Liberec

*mládě orla mořského
young of White-tailed Sea Eagle*

*mládě žirafy Rothschildovy
young of Rothschild's Giraffe*

*mládě tokana zlatého
young of Golden Tukan*

*mládě nahara modrého
young of Blue Sheep*

*mládě ara ararauna
young of Ara Ararauna*

*mládě osla somalského
young of Somali Wild Ass*

*pelikán bílý
White Pelican*